

Okvir za osiguranje kvalitete Europskoga statističkog sustava

EUROPEAN
STATISTICAL
SYSTEM

Version 2.0

Prvi put objavio Eurostat na engleskom jeziku kao "Quality Assurance Framework of the European Statistical System" na službenoj internetskoj stranici Europske unije 'Europa'.
© Europska unija, 2019.

Prijevod na hrvatski: Okvir za osiguranje kvalitete Europskoga statističkog sustava: © Državni zavod za statistiku, 2020. Za prijevod u cijelosti odgovara Državni zavod za statistiku.

Sadržaj

Sadržaj	1
Uvod	2
Okvir za osiguranje kvalitete Europskoga statističkog sustava	4
Institucijsko okruženje	
Načelo 1.: Profesionalna neovisnost	4
Načelo 1. a: Koordinacija i suradnja	9
Načelo 2.: Ovlasti za prikupljanje podataka i pristup podacima	12
Načelo 3.: Primjerenost resursa	16
Načelo 4.: Predanost kvaliteti	19
Načelo 5.: Statistička povjerljivost i zaštita podataka	23
Načelo 6.: Nepriistranost i objektivnost	27
Statistički procesi	
Načelo 7.: Dobra metodologija	31
Načelo 8.: Prikladni statistički postupci	35
Načelo 9.: Umjereno opterećenje izvještajnih jedinica	40
Načelo 10.: Ekonomičnost	43
Statistički rezultati	
Načelo 11.: Relevantnost	45
Načelo 12.: Točnost i pouzdanost	47
Načelo 13.: Pravodobnost i poštivanje rokova objavljivanja	49
Načelo 14.: Usklađenost i usporedivost	51
Načelo 15.: Dostupnost i jasnoća	54

Okvir za osiguranje kvalitete Europskoga statističkog sustava

V2.0

UVOD

Zajednički okvir kvalitete Europskoga statističkog sustava

Izdanje iz 2019. (verzija 2.0) Okvira za osiguranje kvalitete Europskoga statističkog sustava (ESS QAF) oslanja se na reviziju Kodeksa prakse europske statistike (ES CoP) iz 2017. godine¹ i usklađuje se s njome. Uz opća načela upravljanja kvalitetom, ES CoP i ESS QAF čine zajednički okvir kvalitete ESS-a na temelju kojeg se razvijaju, proizvode i diseminiraju visokokvalitetne europske statistike.

Ovaj samoregulativni zajednički okvir kvalitete nadopunjuje opsežni pravni okvir ESS-a koji se temelji na Uredbi (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici², koja pak proizlazi iz Ugovora o funkcioniranju Europske unije³. Visokokvalitetna europska statistika i usluge razvijaju se, proizvode i diseminiraju u vrlo čvrstu zakonskome i kvalitativnom okviru.

Cilj i ciljana skupina ESS QAF-a

ESS QAF jest prateći dokument čiji je cilj pomoć u provedbi ES-ova Kodeksa prakse. Kao i ES-ov Kodeks prakse, Okvir za osiguranje kvalitete ESS-a primjenjuje se na statistička tijela ESS-a, koja se sastoje od Statističkog ureda Europske unije (Eurostata), nacionalnih statističkih ureda (NSI-ja) i ostalih nacionalnih tijela (ONA) koja su odgovorna za razvoj, proizvodnju i diseminaciju europske statistike. U nekim Načelima Kodeksa prakse ES-a, pokazateljima i metodama, alatima, praksama ESS QAF-a, pojam "druga statistička tijela" treba shvatiti kao "druge izvan Eurostata i NSI-ja", tj. ONA-e.

ESS QAF jest skup metoda, alata i dobrih praksi koje se predlažu za upotrebu i/ili se već upotrebljavaju u (nekim) statističkim tijelima Europskoga statističkog sustava, gdje su se pokazali korisnima. Cilj ESS QAF-a jest nadograditi Kodeks prakse ES-a pružanjem smjernica i primjera u obliku detaljnijih metoda i alata te dobrih praksi za (prilično) zahtjevna načela i pokazatelje Kodeksa prakse ES-a. U skladu sa samoregulacijskom prirodom zajedničkog okvira kvalitete ESS-a, ove metode, alati i dobre prakse nisu obavezujući i stoga ih statistička tijela nisu obvezna primjenjivati. Navedene metode, alati i dobre prakse pokazuju kako se Kodeks prakse ES-a može primjenjivati u svakodnevnom radu statističkog tijela, vodeći brigu o nacionalnim okolnostima.

¹ Kodeks prakse europske statistike: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-catalogues/-/KS-02-18-142>

² Uredba (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici kako je izmijenjena Uredbom (EU) 2015/759: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/PDF/?uri=CELEX:02009R0223-20150608&from=HR>

³ Ugovor o funkcioniranju Europske unije: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=EN>

Organizacija i razvoj ESS QAF-a

Predložene metode, alati i dobre prakse prepoznaju se na institucionalnoj i statističkoj razini procesa/rezultata, odražavajući najprikladniju razinu njihova usvajanja, primjene i/ili upotrebe. Pri nabranju prelaze iz opće perspektive u konkretniji i detaljniji opis. Mora se istaknuti da se određena metoda, alat ili dobra praksa (u malo izmijenjenoj formulaciji) mogu primijeniti na nekoliko pokazatelja, a takva ponovljivost metoda, alata i dobrih praksi ESS QAF-a katkad se postiže namjerno jer se oslanja na pristup koji se primjenjuje u Kodeksu prakse europske statistike.

Trenutačnu verziju 2.0 ESS QAF pripremila je Radna skupina QAF ESS-a, podskupina Radne skupine za kvalitetu u statistici, te Eurostat, a odobrio ju je Odbor Europskoga statističkog sustava u svibnju 2019. Inspirirao ga je revidirani ES-ov Kodeks prakse, Uredba br. 223/2009 o europskoj statistici, dva kruga ESS-ovih recenzija, rezultati i lekcije naučeni u ESS-ovim Projektima primjene vizije, trenutačna statistička praksa članova ESS-a te druge međunarodne inicijative i razvoji, kao što je Opći zakon o službenoj statistici (UNECE)⁴ i Smjernice za modernizaciju statističkog zakonodavstva (UNECE)⁵.

Dok Opći zakon o službenoj statistici (GLOS) daje preporuke za razvoj čvrste pravne osnove za funkcioniranje nacionalnoga statističkog sustava i izradu visokokvalitetnih službenih statistika u kontekstu zemalja istočne Europe, Kavkaza i srednje Azije, Radna skupina UNECE-a, osnovana radi izrade dokumenta smjernica, svoj je rad izgradila na GLOS-u. Smjernice za modernizaciju statističkog zakonodavstva prepoznaju zajedničke elemente statističkog zakonodavstva i određuju njihove predviđene ishode radi poticanja zemalja koje žele usporediti ili ažurirati pravni okvir svojega nacionalnoga statističkog sustava (NSS), uzimajući u obzir da su statistički sustavi u različitim zemljama organizirani na različite načine. Kad god ESS QAF upućuje na međunarodne smjernice o zakonodavstvu, mogu se konzultirati ta dva dokumenta.

Budući razvoj ESS QAF-a

ESS QAF ostaje otvoren za daljnja ažuriranja u prikupljanju metoda, alata i dobre prakse i u tom će kontekstu pomno pratiti razvoj Kodeksa prakse europske statistike u budućnosti.

⁴ Opći zakon o službenoj statistici: http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/2016/mtg/ECE_CES_2016_8-1601555E.pdf

⁵ Smjernice za modernizaciju statističkog zakonodavstva: <http://www.unece.org/index.php?id=51141>

Okvir za osiguranje kvalitete Europskoga statističkog sustava

V2.0

Institucijsko okruženje

Institucijski i organizacijski čimbenici znatno utječu na učinkovitost i vjerodostojnost statističkog tijela koje razvija, proizvodi i diseminira europske statističke podatke. Relevantna su načela profesionalna neovisnost, koordinacija i suradnja, ovlasti za prikupljanje podataka, primjerenost resursa, predanost kvaliteti, statistička povjerljivost, nepristranost i objektivnost.

Načelo 1. Profesionalna neovisnost

Profesionalna neovisnost statističkih tijela od ostalih političkih, regulatornih i upravnih odjela i tijela te subjekata iz privatnog sektora osigurava vjerodostojnost europskih statistika

Pokazatelj 1.1. Neovisnost nacionalnih statističkih ureda i Eurostata od političkih i ostalih vanjskih utjecaja pri proizvodnji i diseminaciji statističkih podataka uređena je zakonom i jamčena drugim statističkim tijelima

Institucionalne metode

1. **Profesionalna neovisnost nacionalnih statističkih ureda i Eurostata.** Nacionalni statistički zakon uključuje odredbu o načelu profesionalne neovisnosti nacionalnih statističkih ureda. Uredba o europskoj statistici uključuje odredbu o načelu profesionalne neovisnosti nacionalnih statističkih ureda i Eurostata.
2. **Profesionalna neovisnost drugih statističkih tijela.** Na snazi je zakonodavstvo kojim se jamči profesionalna neovisnost ostalih statističkih tijela.
3. **Izrada zakonodavstva.** Međunarodni dokumenti sa smjernicama i/ili dobra praksa iz drugih zemalja uzimaju se u obzir pri sastavljanju zakona koji se odnose na statistiku.
4. **Zakonodavno zagovaranje.** Za promicanje/zagovaranje zakonodavstva koje se odnosi na statistiku postoje smjernice i odgovarajuće strukture upravljanja koje pomažu u odobravanju u zakonodavnom postupku jedne zemlje.
5. **Kodeks profesionalne etike.** Kodeks profesionalne etike dostupan je javnosti i objavljen.
6. **Osviještenost osoblja.** Osoblje svih statističkih tijela upoznato je sa svojim kodeksom profesionalne etike u službenoj statistici.

Pokazatelj 1.2. Čelnici nacionalnih statističkih ureda i Eurostata te, gdje je to prikladno, čelnici ostalih statističkih tijela imaju dovoljno visok hijerarhijski položaj s pomoću kojega osiguravaju pristup političkim tijelima i upravnim javnim tijelima. Oni imaju najviši stupanj stručne sposobnosti.

Institucionalne metode

1. **Hijerarhijski položaj čelnika nacionalnih statističkih ureda i Eurostata.** Nacionalni statistički zakon/zakonodavstvo propisuje visoki hijerarhijski položaj čelnika nacionalnih statističkih ureda. Uredba o europskoj statistici predviđa visoki hijerarhijski položaj čelnika nacionalnih statističkih ureda i Eurostata. To uključuje opće zahtjeve za potrebnom kvalifikacijom, znanjem i sposobnostima čelnika.
2. **Status čelnika ostalih statističkih tijela.** Na snazi je zakonodavstvo koje određuje status čelnika ostalih statističkih tijela. To uključuje opće zahtjeve za potrebnom kvalifikacijom, znanjem i sposobnostima čelnika.
3. **Smjernice za kvalifikacije, znanja i sposobnosti.** Na raspolaganju su smjernice za formulaciju standardnih/relevantnih kvalifikacija, znanja i kapaciteta čelnika.
4. **Položaj nacionalnih statističkih ureda i Eurostata.** Položaj nacionalnih statističkih ureda i Eurostata u odgovarajućim javnim upravama takav je da jamči njihovu profesionalnu neovisnost i može se potaknuti savjetovanjem o najboljim praksama drugih zemalja ili međunarodnih organizacija.

Pokazatelj 1.3. Čelnici nacionalnih ureda za statistiku i Eurostata te, gdje je to prikladno, čelnici ostalih statističkih tijela imaju odgovornost osigurati da se statistike razvijaju, izrađuju i diseminiraju na neovisan način.

Institucionalne metode

1. **Odgovornosti čelnika nacionalnoga statističkog ureda i Eurostata.** Nacionalni statistički zakon utvrđuje odgovornosti čelnika nacionalnih statističkih ureda, a Uredba o europskoj statistici utvrđuje odgovornosti čelnika nacionalnih statističkih ureda i Eurostata kako bi se osigurao neovisan razvoj, proizvodnja i diseminacija statistika.
2. **Odgovornosti čelnika drugih statističkih tijela.** Na snazi je zakonodavstvo koje navodi odgovornost čelnika drugih statističkih tijela da osiguraju neovisni razvoj, proizvodnju i diseminaciju statistika.
3. **Izrada zakonodavstva.** Dokumenti sa smjericama/dobra praksa potiču izradu zakona koji se odnose na statistiku kako bi se osigurala neovisnost u razvoju, proizvodnji i diseminaciji statistika.

Pokazatelj 1.4. Čelnici nacionalnih statističkih ureda i Eurostata te, gdje je to prikladno, čelnici ostalih statističkih tijela jedini su odgovorni za određivanje statističkih metoda, standarda i postupaka te sadržaja i vremenskog slijeda objavljivanja statistika.

Institucionalne metode

1. **Isključiva odgovornost čelnika nacionalnih statističkih ureda i Eurostata glede statističke proizvodnje.** Nacionalni statistički zakon definira isključivu odgovornost čelnika nacionalnih statističkih ureda, a Uredba o europskoj statistici definira isključivu odgovornost čelnika nacionalnih statističkih ureda i Eurostata, u vezi s odlukama o statističkim metodama, standardima i postupcima.
2. **Isključiva odgovornost čelnika nacionalnih statističkih ureda i Eurostata glede vremenskog slijeda i sadržaja statističkih izvješća.** Nacionalni statistički zakon definira isključivu odgovornost čelnika nacionalnih statističkih ureda, a Uredba o europskoj statistici definira isključivu odgovornost čelnika nacionalnih statističkih ureda i Eurostata u vezi s vremenskim slijedom i sadržajem statističkih objava.
3. **Isključiva odgovornost statističkih čelnika ostalih statističkih tijela glede statističke proizvodnje.** Na snazi je zakonodavstvo za druga statistička tijela koje stavlja isključivu odgovornost čelnika za statističke metode, standarde i postupke.
4. **Isključiva odgovornost statističkih čelnika ostalih statističkih tijela glede vremenskog slijeda i sadržaja statističkih objava.** Na snazi je zakonodavstvo za druga statistička tijela koje jamči da čelnici imaju isključivu odgovornost za vremenski slijed i sadržaj statističkih objava.

Metode procesa i rezultata

5. **Postupak za razvoj i primjenu statističke metodologije.** Na snazi je postupak za razvoj i primjenu metodologije statističkih procesa. Taj postupak odobrava čelnik odgovarajućega statističkog tijela.
6. **Kalendar objavljivanja.** Kalendar objavljivanja ili planiranje statističkih objava odobrava čelnik nacionalnoga statističkog ureda/drugih statističkih tijela/Eurostata.

Pokazatelj 1.5. Statistički programi rada objavljuju se, a periodička izvješća opisuju postignuti napredak.

Institucionalne metode

1. **Strategija.** Nacionalne (višegodišnje) strategije objavljuju se i prema potrebi usklađuju sa strateškim dokumentima Europskoga statističkog sustava.
2. **Statistički program rada.** Statistički program rada (npr. godišnji nacionalni statistički program, Europski statistički program i Godišnji statistički program Europske komisije) javno je dostupan.
3. **Kompilacija programa.** Opis procesa i postupaka za sastavljanje statističkog programa rada dostupan je za interne potrebe.
4. **Izvjeshća o provedbi statističkog programa rada.** Izvjeshća o provedbi statističkog programa rada redovito se sastavljaju i javno su dostupna.

Pokazatelj 1.6. Statistička priopćenja jasno se razlikuju i objavljuju neovisno o javnim ili pojedinačnim političkim stavovima.

Institucionalne metode

1. **Opis statističkih rezultata.** Interne smjernice za opisivanje statističkih rezultata korisnicima, uključujući formulacije o tome kako postići nepolitizirane izjave, razvijene su i dostupne osoblju.
2. **Obuka o tome kako priopćivati statistike.** Statistička tijela brinu se o tome da se službenicima nacionalnoga statističkog sustava osiguraju odgovarajući tečajevi o statistici kako bi se olakšalo postizanje objektivnosti u priopćivanju njegovih statistika.
3. **Prepoznavanje statističkih objava.** Postoje smjernice za jasno prepoznavanje statističkih objava (npr. priopćenja za tisak, konferencije za novinare, izvještaji) kao proizvoda statističkog tijela.
4. **Određivanje zaštitnog znaka:** Određuje se zaštitni znak nacionalnoga statističkog ureda/nacionalnoga statističkog sustava kad je prikladno i Eurostata. On sadržava logo koji se može lako prepoznati po svojem obliku, formatu, bojama i izgledu.

Pokazatelj 1.7. Nacionalni uredi za statistiku i Eurostat te, gdje je to prikladno, ostala statistička tijela, prema potrebi, javno se izjašnjavaju o statističkim pitanjima uključujući kritike i zloupotrebe službene statistike.

Institucionalne metode

1. **Praćenje upotrebe statističkih proizvoda.** Postoji postupak za praćenje upotrebe statističkih proizvoda statističkih tijela. To može uključivati, na primjer, pretplatu na novine ili časopise ili unutarnji odjel koji redovito prati upotrebu.
2. **Obavješćavanje o korištenju.** Postoji postupak za obavješćavanje osoba odgovornih za statističke proizvode o njihovoj upotrebi.
3. **Analiza kritika/zloupotreba.** Postoji unutarnja struktura odgovorna za analizu kritika, zloupotreba itd. te za poduzimanje odgovarajućih mjera.
4. **Reakcije na kritike/zloupotrebe.** Postoje smjernice o tome kako reagirati/intervenirati na kritike i zloupotrebe statistika.

Pokazatelj 1.8. Postupci zapošljavanja i imenovanja čelnika nacionalnih statističkih ureda i Eurostata te, gdje je to prikladno, čelnika za statistiku u drugim statističkim tijelima transparentni su i utemeljeni isključivo na profesionalnim kriterijima. U pravnom okviru navedeni su razlozi na temelju kojih se oni mogu razriješiti dužnosti. To ne mogu biti razlozi koji narušavaju stručnu ili znanstvenu neovisnost.

Institucionalne metode

1. **Uvjeti zapošljavanja i imenovanja čelnika nacionalnih statističkih ureda i Eurostata.** Nacionalni statistički zakon/zakonodavstvo uključuje odredbu da se zapošljavanje i imenovanje čelnika nacionalnih statističkih ureda temelje isključivo na kriterijima stručnosti.

Uredba o europskoj statistici uključuje odredbu da se zapošljavanje i imenovanje čelnika nacionalnih statističkih ureda i Eurostata temelje isključivo na kriterijima stručnosti.

2. **Uvjeti razrješenja čelnika nacionalnih statističkih ureda i Eurostata.** Nacionalni statistički zakon/zakonodavstvo određuje razloge za razrješenje čelnika nacionalnih statističkih ureda i mora isključiti razloge koji ugrožavaju profesionalnu i znanstvenu neovisnost. Uredba o europskoj statistici predviđa razloge za razrješenje čelnika nacionalnih statističkih ureda i Eurostata te mora isključiti razloge koji narušavaju stručnu i znanstvenu neovisnost.
3. **Postupci imenovanja i razrješavanja statističkih čelnika drugih statističkih tijela.** Zakonodavstvo utvrđuje postupke zapošljavanja i imenovanja čelnika ostalih statističkih tijela, kao i razloge za razrješenje statističkih čelnika tih tijela, što mora isključiti razloge koji narušavaju stručnu i znanstvenu neovisnost.
4. **Zakonodavno zagovaranje.** Međunarodne smjernice primjenjuju se za promicanje/zagovaranje kriterija i postupka zapošljavanja i imenovanja te razloga za razrješenje čelnika statističkih tijela.
5. **Smjernice.** Na nacionalnoj razini postoje smjernice o tome kako formulirati kriterije i postupke zapošljavanja, imenovanja i razrješenja čelnika statističkih tijela u statističkom zakonu/zakonodavstvu.
6. **Postupci zapošljavanja i imenovanja.** Postupci zapošljavanja i imenovanja čelnika nacionalnoga statističkog ureda, Eurostata i drugih statističkih tijela, koji se temelje isključivo kriterijima stručnosti, javno su dostupni.

NAČELO 1. a Koordinacija i suradnja

Nacionalni statistički uredi i Eurostat osiguravaju koordinaciju svih aktivnosti razvoja, proizvodnje i diseminacije europskih statistika na razini nacionalnoga statističkog sustava i Europskoga statističkog sustava. Statistička tijela aktivno surađuju u sklopu partnerstva Europskoga statističkog sustava kako bi se osigurali razvoj, proizvodnja i diseminacija europskih statističkih podataka.

Pokazatelj 1. a 1. Nacionalni statistički uredi koordiniraju statističke aktivnosti svih drugih tijela koja razvijaju, proizvode i diseminiraju europske statistike. U tom smislu djeluju kao jedinstvena kontaktna točka za Eurostat u pogledu statističkih pitanja. Zakonodavstvo te dobro osmišljeni i utvrđeni postupci osiguravaju provedbu koordinacijske uloge na nacionalnoj i europskoj razini.

Institucionalne metode

1. **Pravni temelj za ulogu koordinacije.** Uloga nacionalnoga statističkog ureda kao koordinatora nacionalnoga statističkog sustava utvrđuje se nacionalnim statističkim zakonom.
2. **Kriteriji za druga statistička tijela.** Kriteriji za određivanje drugih statističkih tijela detaljno se navode u nacionalnome statističkom zakonu.
3. **Popis ostalih statističkih tijela.** Ostala statistička tijela određuju se i navode u službenom dokumentu.
4. **Upravljačko tijelo.** Nacionalni statistički ured uspostavlja i vodi upravljačko tijelo koje ima koordinacijsku ulogu.
5. **Instrumenti koordinacije.** Postoje instrumenti za koordinaciju i savjetodavni mehanizmi. Oni mogu uključivati statističko programiranje, planiranje i izvješćivanje, praćenje kvalitete, metodologiju, prijenos podataka i izvješćivanje o statističkim radnjama Europskoga statističkog sustava i drugo.
6. **Postupci koordinacije (nacionalna razina).** Utvrđuju se i uspostavljaju postupci za provođenje koordinacijske uloge nacionalnoga statističkog ureda.
7. **Odluka Komisije.** Koordinacijska uloga Eurostata utvrđuje se Odlukom Komisije o Eurostatu, a njegova se primjena osigurava jasno određenim i uspostavljenim postupcima.
8. **Instrumenti za jedinstvenu kontaktnu točku.** Nacionalni statistički ured određuje svoju ulogu kao jedinstvene kontaktne točke s Eurostatom (osim dogovorenih slučajeva te za prijenos podataka, za koje nacionalni statistički uredi dobivaju samo obavijest o prijenosu u slučajevima kad druga statistička tijela izravno prenose podatke Eurostatu). Nacionalni statistički ured ima instrumente za provedbu te uloge, na primjer, koordiniranjem zastupanja na sastancima Europskoga statističkog sustava. Mjerodavna dokumentacija dostupna je javnosti.
9. **Pisani sporazumi s drugim statističkim tijelima.** Nacionalni statistički ured i druga statistička tijela imaju pisane sporazume o opsegu svoje odgovornosti u razvoju, proizvodnji i diseminaciji europske statistike, o usklađenosti s Kodeksom prakse europske statistike i dimenzijama kvalitete koje su u njima spomenute te njihovim radnim odnosima. Ti sporazumi mogu biti dio statističkog programa, oblikom slični predlošcima, ili mogu imati neki drugi dogovarajući oblik.

10. **Redoviti sastanci za upravljanje nacionalnom koordinacijom.** Redoviti sastanci kojima predsjedava nacionalni statistički ured održavaju se s drugim statističkim tijelima radi upravljanja koordinacijom i usklađivanjem unutar nacionalnoga statističkog sustava.
11. **Koordinirani program obuke.** Nacionalni statistički ured u suradnji s drugim statističkim tijelima uspostavlja koordinirani program obuke uzimajući u obzir potrebe svih statističkih tijela. Uključuje teme kao što su kvaliteta, izvješćivanje o kvaliteti, primjena nacionalnih smjernica o kvaliteti i druge prema potrebi. Nacionalni statistički ured aktivno promiče program obuke drugim statističkim tijelima kako bi potaknuo njihovo redovito sudjelovanje.
12. **Informacijska platforma.** Nacionalni statistički ured upravlja informacijskom platformom ili drugim informativno-komunikacijskim alatima za koordinaciju nacionalnoga statističkog sustava.

Metode procesa i rezultata

13. **Koordinacija područja:** Nacionalni statistički ured osniva radne skupine/ostale vrste sastanaka između nacionalnoga statističkog ureda i ostalih statističkih tijela radi koordiniranja statističkih zadataka i pitanja kvalitete unutar pojedinih statističkih područja i između statističkih područja.

Pokazatelj 1. a 2. Čelnici nacionalnih statističkih ureda prema potrebi razvijaju nacionalne smjernice za osiguravanje kvalitete razvoja, proizvodnje i diseminacije europskih statistika u nacionalnome statističkom sustavu, a njihova se provedba prati i revidira.

Institucionalne metode

1. **Nacionalne smjernice za kvalitetu.** Nacionalni statistički ured prema potrebi izrađuje i objavljuje smjernice kako bi se osigurala kvaliteta razvoja, proizvodnje i diseminacija europske statistike koju proizvodi nacionalni statistički ured i druga statistička tijela. Te nacionalne smjernice za kvalitetu mogu uključivati upravljanje kvalitetom, standarde izvješćivanja o kvaliteti, metodologiju, a po potrebi i drugo.
2. **Primjena nacionalnih smjernica za kvalitetu.** Primjena nacionalnih smjernica za kvalitetu redovito se nadgleda i preispituje s pomoću odgovarajućih alata i postupaka (npr. samoprocjenama, revizijama i recenzijama).
3. **Sastanci o kvaliteti s drugim statističkim tijelima.** Nacionalni statistički ured organizira redovite sastanke o pitanjima statistike i kvalitete s drugim statističkim tijelima (npr. radi rasprave, praćenja i pregleda nacionalnih smjernica o kvaliteti u europskim statistikama).
4. **Alati za ocjenu kvalitete.** Nacionalni statistički ured priprema alate za ocjenu kvalitete za druga statistička tijela u suradnji s njima te pruža odgovarajuću podršku.

Pokazatelj 1. a 3. Statistička tijela neprekidno održavaju i razvijaju suradnju na različitim razinama, međusobno i sa savjetodavnim tijelima Europskoga statističkog sustava te, prema potrebi, s članovima Europskog sustava središnjih banaka, akademskim ustanovama i drugim međunarodnim tijelima.

Institucionalne metode

1. **Suradnja unutar Europskoga statističkog sustava.** Postoji politika koja podržava i promiče sudjelovanje statističkih tijela u relevantnim aktivnostima. Uspostavljeni su instrumenti poput sponzorstva, sastanaka, mreža i konferencija za razmjenu znanja i promociju zajedničkog rada na poboljšanju službene statistike,

i na međunarodnoj i na nacionalnoj razini. Potiče se razmjena osoblja sa statističkim tijelima drugih zemalja unutar Europskoga statističkog sustava.

2. **Politika dijeljenja podataka.** Nacionalni statistički ured ima politiku razmjene podataka sa statističkim tijelima drugih zemalja unutar Europskoga statističkog sustava, posebno na područjima od obostranog interesa, kao što su statistike tijeka i zrcalne statistike. Politika uzima u obzir zahtjeve za povjerljivošću i zaštitom podataka.
3. **Suradnja sa savjetodavnim tijelima Europskoga statističkog sustava.** Eurostat i nacionalni statistički uredi redovito prate preporuke savjetodavnih tijela Europskoga statističkog sustava, poput Europskoga savjetodavnog odbora za upravljanje statističkim podacima (ESGAB) i Europskoga savjetodavnog odbora za statistiku (ESAC).
4. **Suradnja sa središnjim bankama.** Održavaju se redoviti sastanci između nacionalnoga statističkog ureda i nacionalne središnje banke te se zaključuju sporazumi ili memorandumima o razumijevanju. Na europskoj razini, Memorandum o razumijevanju između Eurostata i Europske središnje banke/Glavne uprave za statistiku provodi se unutar okvira Europskoga statističkog foruma.
5. **Suradnja sa znanstvenim institucijama.** Za održavanje i razvoj suradnje između statističkih tijela i relevantnih znanstvenih institucija primjenjuju se instrumenti kao što su zajednički projekti statističkog razvoja, stažiranje, doktorska radna mjesta ili kolokviji.
6. **Suradnja s međunarodnim tijelima.** Za održavanje i razvoj suradnje između statističkih tijela i međunarodnih tijela primjenjuju se instrumenti poput zajedničkih projekata, radnih skupina i kolokvija.
7. **Promicanje i podrška inovacijama.** Čelnici nacionalnih statističkih ureda, drugih statističkih tijela i Eurostata promiču/podržavaju inovacije suradnjom i sporazumima s javnim institucijama, privatnim poduzećima, akademskim i istraživačkim institucijama, vladinim tijelima i drugim inovatorima tehnologije.
8. **Partnerstva između statističkih tijela.** Potiču se, a po mogućnosti i postoje, zajednički projekti za jačanje partnerstva između nacionalnih statističkih sustava te između nacionalnih statističkih ureda i Eurostata, poput ESSnet-a, istraživanja, projekata međunarodne suradnje.

Načelo 2. Ovlasti za prikupljanje podataka i pristup podacima

Statistička tijela imaju jasne pravne ovlasti za prikupljanje informacija i pristup informacijama iz različitih izvora podataka za potrebe europskih statistika. Upravna tijela, poduzeća i kućanstva te javnost u cjelini mogu se primorati da, na zakonskoj osnovi, a na zahtjev statističkih tijela, dopuste pristup ili prosljede podatke za potrebe europske statistike.

Pokazatelj 2.1. Ovlasti statističkih tijela za prikupljanje informacija i pristup informacijama iz različitih izvora podataka koje su potrebne za razvoj, proizvodnju i diseminaciju europskih statističkih podataka uređene su zakonom.

Institucionalne metode

1. **Ovlasti statističkih tijela.** Ovlasti statističkih tijela da prikupljaju informacije iz više izvora podataka i pristupaju im, uključujući administrativne podatke, za europske statističke svrhe utvrđene su nacionalnim zakonom o statistici i/ili drugim relevantnim zakonima.
2. **Dostupnost zakonodavstva.** Mjerodavno zakonodavstvo vezano za ovlasti za prikupljanje podataka i pristup informacijama dostupno je na mrežnim stranicama statističkih tijela.
3. **Opravdanost statističkih potreba.** Potreba za prikupljanjem podataka i pristupom podacima opravdana je na temelju javno dostupnih dokumenata u kojima se pobliže utvrđuju regulatorni, metodološki, tehnološki ili administrativni zahtjevi.

Metode procesa i rezultata

4. **Postupci za prikupljanje podataka i pristup podacima.** Postoje postupci za upravljanje prikupljanjem podataka i pristupanju podacima iz više izvora.
5. **Postupci istraživanja izvora podataka.** U svakom se statističkom području redovito istražuju mogući novi izvori podataka, uključujući privatne izvore podataka, te se ocjenjuje njihova izvedivost i dostupnost za proizvodnju statističkih podataka.

Pokazatelj 2.2. Statističkim tijelima zakonom je dopušten pristup administrativnim podacima, bez odlaganja i bez plaćanja naknade, kao i njihova upotreba za statističke svrhe. Od samog početka uključena su u dizajn, razvoj i ukidanje administrativnih evidencija kako bi bile prikladnije za statističke svrhe.

Institucionalne metode

1. **Pravo na pristup administrativnim podacima.** Nacionalni zakon o statistici i drugo relevantno zakonodavstvo utvrđuju pravo statističkih tijela na brz i besplatan pristup administrativnim podacima za statističke svrhe.
2. **Obveza nositelja administrativnih podataka.** Nacionalni zakon o statistici i drugo relevantno zakonodavstvo predviđaju obvezu nositelja administrativnih podataka da savjetuju i uključe statistička tijela u početno oblikovanje, daljnji razvoj, standardizaciju i ukidanje administrativnih zapisa relevantnih za statističke svrhe.
3. **Zakonski propisi nositelja administrativnih podataka.** Zakonodavstvo nositelja administrativnih podataka ne sprečava pristup administrativnim podacima za statističke svrhe.

4. **Praćenje zakonodavstva vezanoga za administrativne podatke.** Postoji postupak poput prethodne obavijesti o promjenama sustava za praćenje kretanja u vezi sa zakonodavstvom koje uključuje upotrebu administrativnih podataka. Kretanja se analiziraju i po potrebi se poduzimaju mjere.
5. **Sporazumi između statističkih tijela i nositelja administrativnih podataka.** Postoje pisani sporazumi između statističkih tijela i nositelja administrativnih podataka da bi se počele primjenjivati zakonske odredbe. Tim sporazumima utvrđuje se obuhvat podataka, učestalost i raspored pristupa, opći način isporuke, format podataka, metapodaci i tehnologija koja će se primjenjivati. Nadalje, njima se određuje postupak/proces savjetovanja statističkih tijela u slučaju promjena u administrativnim evidencijama, njihove obustave i drugih relevantnih slučajeva.
6. **Savjetovanje.** Savjetovanjima koje vodi nacionalni statistički ured postiže se redovita rasprava o razvoju potencijalnih novih administrativnih evidencija i njihovu naknadnom oblikovanju. Savjetovanja mogu biti u obliku odbora javnih tijela, npr. ministarstava.
7. **Suradnja.** Uspostavljeni su dogovori o suradnji kako bi se omogućile redovite rasprave između statističkih tijela i nositelja administrativnih podataka u vezi s planovima za oblikovanje novih administrativnih podataka, izmjenama ili prestankom postojećih administrativnih podataka ili drugim promjenama. To se može zbivati na sastancima (virtualnima ili fizičkima), platformama za raspravu/savjetovanje ili na neki drugi pogodan način.
8. **Podizanje svijesti.** Statistička tijela podižu svijest i znanje o zakonodavstvu među nositeljima administrativnih podataka putem sastanaka i informativnih sesija.
9. **Postupci isporuke.** Postoje postupci, uključujući način dostave (npr. učestalost i raspored isporuke administrativnih zapisa statističkom tijelu) kako bi se zajamčila brza isporuka administrativnih podataka. Ti postupci uključuju procjenu administrativnih zapisa u smislu njihova obuhvata, sadržaja, koncepata i definicija te osiguranje kvalitete.
10. **Standardizirani metapodaci.** Postoje postupci koji jamče da će nositelji administrativnih podataka redovito slati standardizirane metapodatke.
11. **Upravljanje pristupom.** Upravljanje pristupom administrativnim izvorima podataka centralno se provodi unutar statističkih tijela.

Pokazatelj 2.3. Na temelju pravnog akta statistička tijela mogu primorati izvještajne jedinice na davanje odgovora potrebnoga za statistička istraživanja.

Institucionalne metode

1. **Pravna osnova.** Ako je izvedivo u danome administrativnome/zakonodavnom uređenju, statistička tijela određuju u nacionalnome statističkom zakonu i/ili drugome relevantnom zakonodavstvu pravo na nametanje obveze upravnim tijelima, poduzećima i pojedincima da se odazovu zahtjevima za prikupljanje statističkih podataka/za pristupanje podacima i – u slučaju pojedinaca – da daju osobne podatke.
2. **Informacije za ispitanike.** Jasne informacije o obvezi odgovora daju se ispitanicima i stavljaju na raspolaganje na mrežnim stranicama statističkih tijela. Informacije objašnjavaju zakonske odredbe i sankcije koje se odnose na neodgovaranje.
3. **Proaktivne mjere.** Uspostavljena je politika proaktivnih mjera, poput podsjetnika, mogućih poticaja i poboljšanja upitnika i komunikacije s ispitanicima radi poboljšanja stope odgovora.
4. **Sankcije.** Politika koja utvrđuje sankcije za neodgovaranje na ankete je uspostavljena i dostupna na mrežnim stranicama statističkih tijela.

Metode procesa i rezultata

5. **Mjere za poticanje odziva.** Poduzimaju se mjere za poticanje i osiguranje odziva na statistička istraživanja. To može uključivati:
 - sustav automatskog podsjetnika
 - podsjećanje ispitanika da je odgovor obavezan (ako je primjenjivo u skladu sa zakonodavstvom)
 - davanje ispitanicima detaljnih informacija o anketi i poticajima (npr. informacije o statistikama na koje se anketa odnosi, cilj i kontekst ankete, obrazloženje za pitanja, moguće sankcije, informacije o rezultatima)
 - automatska povratna informacija ispitanicima (npr. tvrtkama) u obliku informacija o dobivenim statističkim podacima.

Pokazatelj 2.4. Za statističke svrhe omogućen je pristup drugim podacima, kao što su podaci u privatnom vlasništvu, uz istodobno osiguravanje statističke povjerljivosti i zaštite podataka.

Institucionalne metode

1. **Sporazumi.** Postoje sporazumi s vlasnicima drugih podataka, poput podataka u privatnom vlasništvu, koji osiguravaju i olakšavaju pristup tim podacima. Tim se sporazumima mogu utvrditi opseg upotrebe podataka, održivost suradnje, učestalost i vremenski raspon pristupa/prijenosa/ispоруke podataka, način pristupa/ispоруke, isporuka metapodataka, odgovarajuća upotreba podataka, moguća naknada za upotrebu podataka u privatnom vlasništvu, statistička povjerljivost i zaštita podataka.
2. **Partnerstva.** Uspostavljena su partnerstva između statističkih tijela i privatnih kompanija, istraživača i akademske zajednice, vlade, organizacija civilnog društva i drugih prema potrebi kako bi se potaknula suradnja i olakšao pristup drugim podacima, poput podataka u privatnom vlasništvu.
3. **Podizanje svijesti.** Statistička tijela održavaju sastanke i provode druge aktivnosti za podizanje svijesti s nositeljima drugih podataka, poput podataka u privatnom vlasništvu, i na upravljačkoj i na operativnoj razini, kako bi objasnili teme kao što su poslanje službene statistike, ovlasti statističkog tijela, razlozi za upotrebu podataka u privatnom vlasništvu, zakonodavstvo o zaštiti podataka i njihovu provedbu u statističkim tijelima.
4. **Angažman.** Više rukovodstvo u statističkim tijelima potiče uključivanje jednako pozicioniranih stručnjaka na državnoj razini i ključnih interesnih skupina, poput udruženja poslovnog sektora, u rasprave s višim rukovodstvima privatnih vlasnika podataka.
5. **Smjernice.** Smjernice za suradnju statističkih tijela s nositeljima drugih podataka, poput podataka u privatnom vlasništvu, postoje i na raspolaganju su osoblju.
6. **Izviđanje podataka.** Postoje postupci i dostupni su resursi za prepoznavanje mogućih novih izvora podataka.
7. **Postupci pristupanja.** Postoje postupci za pristup drugim podacima, poput podataka u privatnom vlasništvu. Oni uzimaju u obzir ograničavanje tereta za vlasnike privatnih podataka i izbjegavanje ometanja njihovih poslovnih koncepata.
8. **Besplatan pristup.** Postoje smjernice o tome kako promovirati i poticati besplatan pristup drugim podacima, poput podataka u privatnom vlasništvu.
9. **Naknada za pristup.** Na snazi je postupak za podršku valjanog odlučivanja o mogućim financijskim doprinosima ili nenovčanim naknadama, poput metodološke suradnje i obuke, kako bi se dobila prava pristupa drugim podacima, poput podataka u privatnom vlasništvu.
10. **Postupci za zaštitu podataka.** Postoji statistička povjerljivost i postupci zaštite podataka u odnosu na druge podatke, poput podataka u privatnom vlasništvu.

11. **Upravljanje pristupom.** Upravljanje pristupom novim izvorima podataka centralno se provodi unutar statističkog tijela. To može biti u obliku virtualnog entiteta ili središnje funkcije na razini statističkog tijela.
12. **Tehnička osposobljenost.** Statistička tijela tehnički su osposobljena za pristupanje podacima. Provedene su sve potrebne tehničke mjere koje jamče siguran pristup podacima i njihovu pohranu.

NAČELO 3. Primjerenost resursa

Resursi kojima raspolažu statistička tijela dovoljni su za ispunjavanje zahtjeva europskih statistika.

Pokazatelj 3.1. Ljudski, financijski i tehnički resursi, dovoljni količinom i kvalitetom, raspoloživi su za udovoljavanje statističkim potrebama.

Institucionalne metode

1. **Strateško planiranje.** Uspostavljen je proces strateškog planiranja te se uzima u obzir potreba za ljudskim, financijskim i IT resursima.
2. **Politika ljudskih resursa.** U statističkim je tijelima na snazi politika ljudskih resursa kako bi se omogućila dostupnost dovoljnog broja visokokvalificiranog osoblja. Ta politika uključuje postupke zapošljavanja osoblja s odgovarajućim kvalifikacijama, raspodjelu/preraspodjelu resursa, odredbe o obuci, upravljanje talentima, razvoj karijere i motivaciju osoblja.
3. **Financijska politika.** Statistička tijela imaju financijsku politiku kako bi se osiguralo odgovarajuće upravljanje financijskim izvorima i njihov nadzor. Ta politika uključuje proračunske postupke koji se sastoje od raspodjele i nadzora proračuna, objašnjenja uloga i odgovornosti sudionika, smjernica za proračunsko izvješćivanje i izdvajanje posla (outsourcing).
4. **Politika IT-a.** Statistička tijela provode politiku IT-a radi osiguravanja odgovarajućeg upravljanja informatičkim resursima. Ovo pravilo uključuje dostupnost, upotrebu i sigurnost svojih računalnih sustava, mreža i izvora informacija. Politika i arhitektura IT-a redovito se pregledavaju i ažuriraju, prema potrebi.
5. **Angažiranje vladinih tijela.** Statistička tijela redovito raspravljaju o pitanjima resursa s odgovarajućim vladinim tijelima.
6. **Fleksibilnost u raspodjeli resursa.** Ako je to moguće u danoj administrativnoj ustrojbi, uspostavljaju su postupci koji podržavaju donošenje odluka o fleksibilnoj raspodjeli ljudskih, financijskih i IT resursa radi prilagodbe promjenjivim potrebama i prioritetima.
7. **Praćenje upotrebe resursa.** Postoje postupci za redovito praćenje upotrebe ljudskih, financijskih i tehničkih resursa (na temelju relevantnih postupaka ocjenjivanja) i za izvješćivanje višeg rukovodstva.
8. **Procjena adekvatnosti resursa.** Postoje postupci za redovito procjenjivanje adekvatnosti ljudskih, financijskih i informatičkih resursa.
9. **Upravljanje rizicima.** Postoje postupci za redovito ocjenjivanje i ublažavanje financijskih i nefinancijskih rizika.
10. **Opisi poslova.** Postoje postupci kojima se omogućuje da opisi poslova u kojima se određuju zadaci i potrebne kvalifikacije budu dostupni za sva radna mjesta i da su poznati osoblju.
11. **Osiguravanje obuke.** Postoje postupci za planiranje i omogućivanje odgovarajuće obuke svim zaposlenicima kako bi se osiguralo odgovarajuće vještine i kompetencije te za redovito procjenjivanje svrsishodnosti i učinkovitosti obuke.

Pokazatelj 3.2. Opseg, razina detaljnosti i troškovi proizvodnje statističkih podataka odgovaraju potrebama.

Institucionalne metode

1. **Politika prilagođavanja opsega, detaljnosti i troškova statistika potrebama.** Postoji politika koja uspostavlja uzročno-posljedične veze i procjenjuje u kojoj su mjeri zadovoljene statističke potrebe u statističkim radnim programima.
2. **Suradnja s dionicima.** Uspostavljena je suradnja s dionicima kako bi se razgovaralo o opsegu statistike, njezinim troškovima i prednostima.
3. **Postupci planiranja.** Postoje postupci za analizu, utvrđivanje i procjenu opsega i detaljnosti statistika uzimajući u obzir troškove, mogućnosti i potrebe.
4. **Osviještenost o troškovima.** Osoblje je upoznato s troškovima službene statistike u odnosu na sadržaj i kvalitetu rezultata i mogućih kompromisa.
5. **Opseg, detaljnost i troškovi statistike.** Opseg, detaljnost i troškovi statistike utvrđuju se u statističkim programima rada i/ili drugim dokumentima.
6. **Praćenje potreba korisnika i povratnih informacija.** Potrebe i povratne informacije korisnika prate se i uzimaju u obzir u najvećoj mogućoj mjeri u procesu statističkog planiranja.

Metode procesa i rezultata

7. **Obračun troškova.** Sustavan obračun troškova koji se temelji na procesima i na izlaznim podacima potpomaže izvješćivanje o troškovima upravljanja i analizu troškova i koristi.

Pokazatelj 3.3. Postoje procedure za procjenu i opravdanje zahtjeva za novim statistikama u odnosu na njihove troškove.

Institucionalne metode

1. **Procjena novih zahtjeva u odnosu na troškove.** Statistička tijela imaju uspostavljene postupke koji jamče precizno prepoznavanje i analiziranje zahtjeva za novom statistikom, uključujući procjenu troškova.

Metode procesa i rezultata

2. **Definicija prioriteta.** Postoji proces za određivanje prioriteta među novim zahtjevima na temelju potreba korisnika.
3. **Troškovi statističkih rezultata.** Uspostavljen je postupak koji omogućuje uvrštavanje troškova novih statističkih rezultata za sva područja u statistički program rada.

Pokazatelj 3.4. Postoje procedure za procjenu kontinuirane potrebe za svim statistikama radi uvida u mogućnost njihova prekidanja ili zaustavljanja kako bi se resursi mogli osloboditi.

Institucionalne metode

1. **Postupci preispitivanja.** Postoje redoviti postupci preispitivanja za sve statistike koji potpomažu donošenje odluka u vezi sa statistikama koje bi se mogle obustaviti ili ograničiti radi oslobađanja resursa.

2. **Savjetovanje s korisnicima.** Provodi se savjetovanje s korisnicima radi rasprave i dogovora o rezultatima redovitog postupka preispitivanja.
3. **Proces planiranja i postavljanja prioriteta.** Postoje postupci za planiranje i provedbu obustavljanja ili ograničavanja statistika.

Načelo 4. Predanost kvaliteti

Statistička tijela predana su kvaliteti. Sustavno i redovito utvrđuju prednosti i nedostatke kako bi kontinuirano poboljšavali kvalitetu procesa i rezultata.

Pokazatelj 4.1. Politika kvalitete definirana je i dostupna javnosti. Postoji organizacijska struktura i alati za potrebe upravljanja kvalitetom.

Institucionalne metode

1. **Izjava o politici kvalitete/opredjeljenju za kvalitetu.** Izjava o politici kvalitete/opredjeljenju za kvalitetu utvrđuje načela, prakse i obveze povezane s kvalitetom u statistici, u skladu s ciljevima utvrđenima u izjavama o poslanju i viziji Europskoga statističkog sustava. Politika/izjava javno je dostupna.
2. **Organizacijska struktura za upravljanje kvalitetom.** Postoji jasna organizacijska struktura za upravljanje kvalitetom u statističkim tijelima. Primjeri takve strukture jesu:
 - odbor za kvalitetu
 - voditelj kvalitete
 - središnja jedinica za kvalitetu
 - ostale strukture (npr. članovi osoblja obučeni za poslove trenera kvalitete).
3. **Smjernice za kvalitetu.** Utvrđuju se smjernice o tome kako primijeniti elemente osiguranja kvalitete koji se odnose na postupak statističke proizvodnje, a sastoje se od:
 - opisa različitih faza procesa statističke proizvodnje i poveznica na relevantnu referentnu dokumentaciju za svaku fazu, slijedeći Generički model statističkog poslovnog procesa (GSBPM) ili drugo srodno predstavljanje procesa
 - opisa metoda za osiguranje kvalitete svake faze procesa statističke proizvodnje.
4. **Dostupnost smjernica za kvalitetu.** Smjernice za kvalitetu primjenjuju se i javno su dostupne barem u sažetoj verziji.
5. **Infrastruktura za dokumentaciju.** Infrastruktura i resursi postoje kako bi se održavala ažurirana dokumentacija o kvaliteti.
6. **Kultura kvalitete.** Kultura kvalitete u organizaciji širi se redovitim programima obuke koji podupiru provedbu politike kvalitete, obuke na poslu, redovitih tečajeva, radionica i drugih inicijativa.
7. **Upravljanje rizicima.** Upravljanje rizicima provodi se u organizaciji i primjenjuje se na različitim razinama, na primjer:
 - na strateškoj razini, tj. rizici nepoštivanja strateških vrijednosti i ciljeva
 - na razini Kodeksa prakse europske statistike, tj. rizici neusklađenosti s Kodeksom prakse europske statistike u cjelini ili u pojedinim načelima
 - na razini procesa, rezultata i projekata.
8. **Upravljanje rizicima i kvalitetom.** Upravljanje rizicima i kvalitetom usko je usklađeno.
9. **Dostupnost Kodeksa prakse europske statistike.** Kodeks prakse europske statistike prikazan je na vidljivome mjestu na mrežnim stranicama.
10. **Upućivanje na Kodeks prakse europske statistike.** Prema potrebi, Kodeks prakse europske statistike navodi se u priopćenjima koja se odnose na diseminirane statistike.

Pokazatelj 4.2. Postoje procedure za planiranje, praćenje i poboljšanje kvalitete statističkih procesa, uključujući integraciju podataka iz različitih izvora podataka.

Institucionalne metode

1. **Metodološka i tehnička pomoć i opći alati.** Specijalizirane/namjenske jedinice pružaju metodološku i tehničku pomoć i opće alate za provođenje praćenja, planova osiguranja i unapređenja kvalitete procesa.
2. **Kultura neprestanog unapređenja.** Promiče se i provodi kultura neprestanog unapređenja, uključujući:
 - podizanje svijesti osoblja o važnosti i potrebi neprestanog unapređenja kvalitete statističkih procesa obukom, seminarima, komunikacijom itd.
 - sustavno preispitivanje i dokumentiranje metodologije i procesa koji vode do unapređenja
 - sustavno prepoznavanje i razmjena dobre statističke prakse
 - sustavno praćenje, procjena i unapređenje kvalitete statističkih procesa, uključujući integriranje podataka iz više izvora podataka.
3. **Procjena kvalitete procesa.** Postoje procesi poput revizije kvalitete, preispitivanja kvalitete ili ocjenjivanja kvalitete radi procjene kvalitete različitih faza procesa statističke proizvodnje u skladu s planom osiguranja i poboljšanja kvalitete.

Metode procesa i rezultata

4. **Plan osiguranja i poboljšanja kvalitete.** Postoji plan osiguranja i poboljšanja kvalitete ili neki drugi sličan program. Opisuje radne standarde, formalne obveze (kao što su zakoni i interna pravila) i skup mjera kontrole i poboljšanja kvalitete radi sprečavanja i uočavanja pogrešaka, ocjenjivanja pokazatelja kvalitete, kao i kontroliranja te poboljšavanja kvalitete u svakoj fazi statističkog procesa proizvodnje, uključujući integriranje podataka iz više izvora podataka. Plan osiguranja i poboljšanja kvalitete temelji se na smjernicama o kvaliteti ili su oba ta dokumenta međusobno usklađena (ovisno o nacionalnim okolnostima).

Plan osiguranja i poboljšanja kvalitete ili neki drugi sličan program:

- uzima u obzir potrebe korisnika i provjerava relevantnost statističkog postupka
 - omogućuje učinkovito tehničko i organizacijsko oblikovanje procesa statističke proizvodnje
 - jamči kvalitetu prikupljanja podataka, uključujući upotrebu administrativnih podataka i drugih izvora podataka
 - jamči kvalitetu integriranja podataka iz više izvora podataka
 - jamči kvalitetu obrade podataka (šifriranje, uređivanje, izračun i procjenu)
 - omogućuje sustavno ispitivanje mogućih kompromisa unutar kvalitete
 - omogućuje da opisane informacije budu dostupne, na primjer u izvještajima o kvaliteti, i razumljive korisnicima
 - jamči da se reakcije/povratne informacije korisnika redovito prikupljaju, procjenjuju i da se prema njima postupi gdje je to potrebno
 - omogućuje prikazivanje odgovarajućih metapodataka korisnicima kako bi im se pomoglo u razumijevanju kvalitete
 - obuhvaća daljnje akcije osiguranja i poboljšanja kvalitete za različite faze statističkog procesa.
5. **Poboljšanje kvalitete procesa.** Rezultati ocjene kvalitete primjenjuju se na razini procesa radi poboljšanja procesa i kvalitete proizvoda. Redovito se provodi praćenje provedbe akcija poboljšanja. Više rukovodstvo obavještava se o napretku radi odlučivanja o daljnjim radnjama.

Pokazatelj 4.3. Kvaliteta rezultata redovito se nadzire i procjenjuje s obzirom na moguće kompromise te se o njoj izvještava u skladu s kriterijima kvalitete za europske statistike.

Institucionalne metode

1. **Nadgledanje kvalitete rezultata.** Postoje postupci koji se temelje na izvještavanju o kvaliteti kako bi se interno nadzirala kvaliteta proizvodnje. Rezultati se redovito analiziraju i ocjenjuju s obzirom na moguće kompromise. Obavještava se više rukovodstvo radi odlučivanja o aktivnostima poboljšanja.
2. **Procjena kvalitete rezultata.** Postoje postupci za ocjenu kakvoće rezultata u odnosu na kriterije kvalitete europske statistike. Procjena je usmjerena na poboljšanje kvalitete.
3. **Ankete o zadovoljstvu korisnika.** Ankete o zadovoljstvu korisnika ili druge metode praćenja potreba korisnika provode se redovito. Njihovi glavni rezultati javno su dostupni i, ako su korisni, uključuje ih se u izvješća o kvaliteti.

Metode procesa i rezultata

4. **Izvješća o kvaliteti usmjerena na korisnike.** Izvješća o kvaliteti usmjerena na korisnike redovito se objavljuju i javno su dostupna u skladu sa standardima ESS-a za referentne metapodatke i pokazatelje kvalitete, tj. u skladu s Jedinstvenom strukturom integriranih metapodataka (SIMS).
5. **Izvješća o kvaliteti usmjerena na proizvođače.** Izvješća o kvaliteti usmjerena na proizvođače redovito se proizvode i diseminiraju prema potrebi (treba se odrediti periodika, npr. posebnom uredbom i životnim ciklusom ankete), u skladu sa standardima ESS-a za referentne metapodate i pokazatelje kvalitete, tj. u skladu s Jedinstvenom strukturom integriranih metapodataka (SIMS). Upotrebljavaju se za redovito praćenje kvalitete tijekom vremena.

Pokazatelj 4.4. Provodi se redovito i temeljito revidiranje najvažnijih statističkih rezultata, prema potrebi uz pomoć vanjskih stručnjaka.

Institucionalne metode

1. **Plan za provođenje ispitivanja kvalitete.** Utvrđen je i provodi se odgovarajući plan za provođenje redovitih ispitivanja kvalitete (s pomoću samoprocjena, potpomognutih samoprocjena, ocjena kvalitete, stručnih ocjena ili revizija).
2. **Metodologija za ispitivanje kvalitete.** Postoji metodologija za ispitivanje kvalitete i primjenjuje se. Revidira se prema potrebama.
3. **Organizacijska struktura za ispitivanje kvalitete.** Postoji odgovarajuća organizacijska struktura za provođenje ispitivanja kvalitete.
4. **Osposobljavanje unutarnjih revizora.** Unutarnji ispitivači kvalitete/revizori obučavaju se o statističkoj obradi, kvaliteti, tehnikama revizije i ponašanju.
5. **Referentna dokumentacija.** Pri ispitivanju kvalitete upotrebljava se sljedeća referentna dokumentacija:
 - politika kvalitete
 - smjernice za kvalitetu/plan osiguranja kvalitete, ili slična shema
 - izvješća o kvaliteti usmjerena na proizvođače i/ili izvješća o kvaliteti usmjerena na korisnike
 - upitnici za samoprocjenu koje ispunjavaju proizvođači
 - izvještaji iz recenzija/procjena/revizorskih intervjua
 - upitnici koje ispunjavaju ispitanici i/ili korisnici

- ostale studije o zadovoljstvu korisnika.
6. **Akcijski planovi.** Raspravlja se o ključnim nalazima ispitivanja kvalitete s višim rukovodstvom na temelju kojih se izrađuju akcijski planovi.
 7. **Povratne informacije od korisnika.** Relevantne povratne informacije od različitih korisnika služe kao ulazni podaci za akcijske planove (korištenje anketa o zadovoljstvu korisnika ili ciljanih skupina).
 8. **Angažiranje vanjskih stručnjaka.** Vanjski stručnjaci prema potrebi se angažiraju za pregled ključnih statističkih područja.
 9. **Usporedba s osnovnim pokazateljima.** Usporedba ključnih statističkih procesa s osnovnim pokazateljima u drugim statističkim tijelima provodi se radi prepoznavanja dobrih praksa.

Načelo 5. Statistička povjerljivost i zaštita podataka

Tajnost davatelja podataka, povjerljivost informacija koje pružaju, njihova upotreba isključivo za statističke svrhe te sigurnost podataka potpuno je zajamčena.

Pokazatelj 5.1. Statistička povjerljivost zajamčena je zakonom.

Institucionalne metode

1. **Pravne odredbe.** Jasne odredbe navode se u zakonu o statistici i/ili u drugim relevantnim zakonskim aktima (na europskoj i nacionalnoj razini), čime se jamči povjerljivost statistike i zaštita podataka.

Pokazatelj 5.2. Zaposlenici se potpisom pri zapošljavanju obvezuju na povjerljivo postupanje s podacima.

Institucionalne metode

1. **Obvezne izjave o povjerljivosti.** Izjave o poštivanju odredbi povjerljivosti statistike postoje u statističkim tijelima i potpisuju ih svi zaposlenici i dužnosnici, kao i vanjske stranke koje rade u ime statističkih tijela. U slučaju izmjene takvi se sporazumi ažuriraju i ponovno ih potpisuje sve osoblje ili stranke kojih se to tiče.

Pokazatelj 5.3. Propisane su kazne za svaku svjesnu povredu statističke povjerljivosti.

Institucionalne metode

1. **Pravne odredbe.** U statističkom zakonu i/ili drugome relevantnom zakonodavstvu (na europskoj i nacionalnoj razini) postoje odredbe o administrativnim, kaznenim i disciplinskim sankcijama za povredu statističke povjerljivosti i zaštite podataka.
2. **Odredbe o sankcijama javno dostupne.** Informacije o postojećim odredbama o sankcijama za kršenje statističke povjerljivosti i zaštite podataka javno su dostupne.

Pokazatelj 5.4. Propisane su smjernice i upute zaposlenicima za zaštitu statističke povjerljivosti u svim statističkim procesima. Politika povjerljivosti dostupna je javnosti.

Institucionalne metode

1. **Politika statističke povjerljivosti.** Politika statističke povjerljivosti javno je dostupna. Određuje načela i obveze usmjerene na statističku povjerljivost koja jača povjerenje ispitanika, šire javnosti i drugih dionika.
2. **Organizacijska struktura za zaštitu statističke povjerljivosti.** U statističkim tijelima postoji odgovarajuća organizacijska struktura koja jamči povjerljivost i zaštitu podataka. Namjena te strukture jest davati smjernice, preporučivati odgovarajuće metodologije i periodično preispitivati metode koje se primjenjuju za statističku povjerljivost i zaštitu podataka u svim statističkim procesima.

3. **Smjernice za osoblje.** Statistička tijela pripremaju i daju osoblju pisane upute, smjernice i obuku radi očuvanja i osiguranja statističke povjerljivosti i zaštite podataka u svim statističkim procesima.
4. **Metode za osiguravanje povjerljivosti.** Redovito se prate aktualna istraživanja u području povjerljivosti. Metode koje se primjenjuju odabiru se tako da se na optimalan način spriječi kompromis između rizika prepoznavanja i gubitka podataka u svim statističkim procesima.
5. **Obavješćavanje ispitanika o obvezama povjerljivosti.** Ispitanici s kojima se stupa u kontakt tijekom bilo koje vrste prikupljanja podataka sustavno se obavješćavaju da se statistička tijela u potpunosti obvezuju na zaštitu podataka i statističku povjerljivost, da se podaci koriste samo za statističke svrhe i da se pojedinačni podaci ne otkrivaju ni pod kojim okolnostima.
6. **Obavješćavanje korisnika o obvezama povjerljivosti.** Korisnici se obavješćavaju da se statistička tijela u potpunosti obvezuju na zaštitu podataka i statističku povjerljivost, da se podaci koriste samo za statističke svrhe i da se pojedinačni podaci ne otkrivaju ni pod kojim okolnostima.

Metode procesa i rezultata

7. **Metode kontrole objavljivanja statističkih podataka.** Postoje odredbe koje omogućuju da se prije objavljivanja statističkih podataka (zbirni podaci i mikropodaci) primjenjuju metode kontrole objavljivanja statističkih podataka kako bi se jamčila statistička povjerljivost.
8. **Provjera izlaznih podataka.** Kad god se pristup mikropodacima za istraživačke svrhe događa u sigurnom okruženju (npr. pristup na daljinu, sigurna soba, izvršenje na daljinu), svi se izlazni podaci prije objavljivanja provjeravaju s obzirom na mogućnost razotkrivanja. Na snazi su postupci koji sprečavaju kršenje statističke povjerljivosti.

Pokazatelj 5.5. Uspostavljene su potrebne regulatorne, upravne, tehnološke i organizacijske mjere za zaštitu sigurnosti i cjelovitosti statističkih podataka te njihov prijenos, u skladu s najboljim praksama, međunarodnim standardima te europskim i nacionalnim zakonodavstvom.

Institucionalne metode

1. **Politika informacijske sigurnosti.** Politika informacijske sigurnosti za zaštitu i sigurnost povjerljivih i osjetljivih podataka postoji u svim statističkim procesima i redovito se ažurira. Ta politika pokriva cjelokupno poslovno, tehničko, administrativno i regulatorno okruženje u kojem statistička tijela djeluju. Poznata je široj javnosti i dostupna osoblju.
2. **Sigurnosni procesi i mjere.** U skladu s politikom informacijske sigurnosti, statistička tijela primjenjuju primjerene fizičke i logičke sigurnosne mjere i procese kako bi provjerili je li sigurnost podataka osigurana u svim statističkim procesima (uključujući pohranu, prijenos i diseminaciju podataka) kako bi se spriječio neovlašten pristup podacima i povreda statističke povjerljivosti i integriteta. Te se mjere odabiru u skladu s europskim i nacionalnim zakonodavstvom, Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR-om), međunarodnim standardima i najboljim praksama. Svi su postupci poznati i dostupni osoblju.
3. **Provjere informacijske sigurnosti.** Obavljaju se redovite i sustavne provjere sigurnosti i testovi probijanja na sustavu zaštite podataka statističkih tijela. Provjerom se ocjenjuju svi postojeći alati i zaštitne mjere za zaštitu sigurnosti i integriteta statističkih podataka tijekom njihova pohranjivanja, prijenosa i diseminacije.

4. **Sigurno pohranjivanje podataka.** Svi statistički podaci pohranjuju se u zaštićenim okruženjima koja sprečavaju pristup neovlaštenim osobama u skladu s protokolima o povjerljivosti, postojećim standardima i najboljim praksama.
5. **Nadziranje pristupa podacima.** Svi pristupi spremištima podataka i kanalima prijenosa strogo se nadziru i bilježe. Prava pristupa bilježe se i ažuriraju kako bi se spriječio neovlašten pristup.
6. **Postupanje s identifikatorima.** Imena i adrese ili drugi identifikatori brišu se iz podatkovnih datoteka što je prije moguće.
7. **Procjena informacijskog rizika.** Postavlja se postupak procjene informacijskog rizika. Sigurnost IT sustava redovito se ocjenjuje i identificiraju se, provode i prate odgovarajuće akcije poboljšanja.
8. **Službenik za informacijsku sigurnost.** Svako statističko tijelo imenuje službenika za sigurnost informacija koji će upravljati sigurnošću informacijskih sustava organizacije. Službenik za informacijsku sigurnost:
 - surađuje s vlasnicima informacija u kategorizaciji sustava u smislu sigurnosti
 - promiče kontinuirano poboljšavanje informacijske sigurnosti
 - obavlja analizu rizika i postavlja sigurnosne mjere primjenjive na svaki sustav
 - nadzire provedbu sigurnosnih mjera
 - promovira obuku, osvješćivanje i komunikaciju o sigurnosnim pitanjima
 - koordinira reagiranje na sigurnosne incidente itd.
9. **Procjena učinka zaštite podataka.** U skladu sa zakonodavstvom o zaštiti podataka, postavlja se procjena učinka zaštite podataka za neke vrste obrade radi procjene potrebe za njom i njezine proporcionalnosti i pomaganja u upravljanju rizicima vezanima za prava i slobode pojedinaca.

Pokazatelj 5.6. Na vanjske korisnike koji imaju pristup statističkim mikropodacima za istraživačke svrhe primjenjuju se strogi protokoli.

Institucionalne metode

1. **Uvjeti za pristup mikropodacima za znanstvene svrhe.** Jasni uvjeti za omogućivanje istraživačima pristupa mikropodacima za znanstvene svrhe navedeni su u statističkom zakonu i/ili drugome relevantnom zakonodavstvu (na europskoj i nacionalnoj razini). Ti su uvjeti javno dostupni.
2. **Izjava o povjerljivosti.** Statistička tijela obvezuju vanjske korisnike (istraživačke institute i istraživače) da potpišu izjavu o povjerljivosti.
3. **Zaštitne mjere za pristup istraživača mikropodacima za znanstvene svrhe.** Statistička tijela jamče da su uspostavljene sve pravne, tehničke i logičke zaštitne mjere za zaštitu povjerljivih podataka i za osiguravanje zaštite podataka. Korisnici su obvezni potpisati sporazum o pristupu mikropodacima i njihovu korištenju.
4. **Kontrola nad mikropodacima.** Statistička tijela imaju odgovarajuće mjere kako bi se zajamčilo pridržavanje potpisanih sporazuma i spriječilo nezakonito korištenje mikropodataka.
5. **Sigurno okruženje.** Sigurno okruženje (npr. pristup na daljinu ili u sigurnoj sobi) uspostavlja se kad god se odobrava pristup mikropodacima.

Metode procesa i rezultata

6. **Nadgledanje korištenja mikropodataka.** Vanjsko se korištenje mikropodataka redovito nadgleda kako bi se utvrdilo postoji li okolnost u kojoj bi se mogla narušiti povjerljivost podataka ili u kojoj bi zaštita podataka mogla biti ugrožena. Na snazi su postupci kojima se osiguravaju radnje za trenutačno popravljanje.

Načelo 6. Nepristranost i objektivnost

Statistička tijela razvijaju, proizvode i diseminiraju europske statistike poštujući znanstvenu neovisnost na objektivan, profesionalan i transparentan način, kojim se sa svim korisnicima postupa jednako.

Pokazatelj 6.1. Statistički podaci se sastavljaju na objektivnoj osnovi temeljenoj na statističkim pravilima.

Institucionalne metode

1. **Smjernice o nepristranosti i objektivnosti.** Postoje smjernice za osiguravanje nepristranosti i objektivnosti statističkih tijela s kojima je osoblje upoznato i koje su javno dostupne. Provedba smjernica nadzire se.
2. **Objektivnost odabira vanjskih partnera.** Kriteriji za odabir vanjskih partnera (npr. poduzeća, ustanove, druga tijela i davatelji podataka) za provođenje statističkih istraživanja/poslova u ime statističkih tijela objektivni su i javno dostupni.

Metode procesa i rezultata

3. **Metodološka objektivnost i najbolje prakse.** Izvori, koncepti, metode, procesi i kanali za diseminaciju podataka biraju se na temelju statističkih promišljanja, nacionalnih i međunarodnih načela i najboljih praksa.

Pokazatelj 6.2. Izbor izvora podataka i statističkih metoda te odluka o diseminaciji statističkih podataka određeni su statističkim pravilima.

Institucionalne metode

1. **Postupci odabira izvora podataka.** Postupci odabira izvora podataka statističkih informacija postoje i dostupni su javnosti.
2. **Kriteriji za odabir izvora podataka i metodologije.** Izbor izvora podataka i statističkih metoda temelji se na općeprihvaćenoj metodologiji i najboljim praksama.
3. **Informacije o izvorima podataka i metodologiji.** Odabrani izvori podataka i statističke metode jasno su navedeni u metodološkim uputama te izvještajima o kvaliteti ili metapodacima.
4. **Procjena odabira izvora podataka i metodologija.** Statistička tijela redovito ocjenjuju statističku opravdanost odabranih izvora podataka, načina prikupljanja i metodologije.
5. **Odluke o diseminaciji.** Odluke o diseminaciji statističkih podataka temelje se na općeprihvaćenoj metodologiji, načelima struke, pravilima o statističkoj povjerljivosti i najboljim praksama.

Metode procesa i rezultata

6. **Statistička promišljanja o neobjavlivanju podataka.** Neotkrivanje podataka dopušteno je samo zbog statističke povjerljivosti. U slučaju upitne kvalitete podaci se mogu objaviti, s time da se ograničenja jasno naznače.

7. **Zamjena izvora podataka.** Zamjena postojećih izvora podataka novima i/ili integriranje novih izvora podataka u statističke procese pažljivo se i objektivno ocjenjuje u odnosu na kvalitetu i moguće kompromise.

Pokazatelj 6.3. Pogreške pronađene u objavljenim statistikama ispravljaju se i i objavljuju u najkraćem mogućem roku.

Institucionalne metode

1. **Politika postupanja s pogreškama.** Statistička tijela imaju jasnu politiku o tome kako postupati s pogreškama, kako reagirati kada se one otkriju i kako ih ispraviti. Politika postupanja s pogreškama javno je dostupna.

Metode procesa i rezultata

2. **Proglašavanje postojanja pogreške.** Postoje postupci za proglašavanje postojanja pogreške kad ih se otkrije u objavljenim statističkim rezultatima.
3. **Najavljivanje i ispravljanje bitnih pogrešaka.** Postoje postupci za najavljivanje i obavještanje korisnika o bitnim pogreškama otkrivenima u objavljenim statističkim rezultatima te o tome kada i kako će biti ispravljeni/su ispravljeni. Pogreške se ispravljaju što je prije moguće.

Pokazatelj 6.4. Informacije o izvorima podataka, primijenjenim metodama i postupcima dostupne su javnosti.

Metode procesa i rezultata

1. **Metodološke napomene i metapodaci.** Uz sve statističke rezultate daju se relevantni metapodaci i metodološke napomene (usredotočene na izvore podataka, metode i postupke), u skladu sa standardima ESS-a koji su na snazi.
2. **Transparentnost procesa.** Statistička tijela dokumentiraju svoje proizvodne procese. Dokumentacija o tim postupcima dostupna je osoblju. Skraćena verzija/sažetak dostupna je korisnicima putem izvješća o kvaliteti za korisnike koji se temelje na standardima ESS-a, tj. Jedinstvene strukture integriranih metapodataka (SIMS).

Pokazatelj 6.5. Datumi i vremena objavljivanja statističkih podataka unaprijed se objavljuju.

Institucionalne metode

1. **Dostupnost kalendara objavljivanja.** Lako dostupan kalendar objavljivanja stavljen na raspolaganje javnosti koji sadržava podatke o datumu i vremenu budućih objava unaprijed se objavljuje i daje na uvid korisnicima.
2. **Postojanost kalendara objavljivanja.** Promjene u rasporedu diseminacije podataka, kad je to apsolutno potrebno, javno se i brzo najavljuju unaprijed i propisno obrazlažu. Izvorno planirani datum objavljivanja ostaje vidljiv.

Pokazatelj 6.6. Unaprijed se najavljuju veće revizije i metodološke promjene.

Institucionalne metode

1. **Najava revizija.** Statistička tijela najavljuju velike revizije.
2. **Priopćavanje podataka o revizijama.** Statistička tijela unaprijed objavljuju informacije o velikim revizijama ili promjenama u statističkim metodologijama služeći se različitim kanalima (npr. u kalendaru revizija, u programu rada za statistiku, na mrežnoj stranici i/ili društvenim mrežama, dopisom određenim korisnicima i/ili na sastanku s korisnicima).

Metode procesa i rezultata

3. **Revizijska praksa.** Postoje procesi kojima se korisnici obavještavaju o specifičnim obilježjima revizijske prakse (razlozi za reviziju, planiranje revizije, metodologija itd.).

Pokazatelj 6.7. Statistička tijela neovisno donose odluke o vremenu i sadržaju statističkih objava s ciljem pružanja cjelovitih i pravodobnih statističkih informacija. Svi korisnici imaju jednak i istodoban pristup statističkim objavama. Svaki privilegirani pristup vanjskoga korisnika neobjavljenim podacima ograničen je, obrazložen, kontroliran i javno objavljen. U slučaju kršenja pravila, procedure koje određuju raniji pristup preispituju se kako bi se osigurala nepristranost.

Institucionalne metode

1. **Formalne odredbe.** Na snazi je formalna odredba kojom se precizira da statistička tijela trebaju samostalno razvijati, proizvoditi i diseminirati statističke podatke na nepristran, objektivan, stručan i transparentan način na koji se prema svim korisnicima postupa jednako.
2. **Jednak pristup.** U statističkim tijelima postoje pravila i postupci koji svim korisnicima omogućuju jednak pristup diseminiranim statističkim podacima istodobno.
3. **Pristupi prije objavljivanja.** Pristup prije objavljivanja, ako postoji, strogo je kontroliran, detaljno dokumentiran i dobro opravdan. Dokumentacija je javno dostupna. Postupci su transparentni i uključuju zaštitne mjere koje sprečavaju svaku moguću zlouporabu pristupa prije objavljivanja.
4. **Postupci za sprečavanje odavanja zaštićenih podataka i rješavanje situacija kad se to dogodi.** Na snazi su postupci koji sprečavaju odavanje zaštićenih podataka i rješavanje situacija kad se to dogodi.
5. **Postupci za sprečavanje zloupotrebe podataka pod embargom.** Postoje postupci i mjere za reagiranje na bilo kakvu zlouporabu podataka pod embargom i za preispitivanje dogovora prije objavljivanja.

Metode procesa i rezultata

6. **Odluka o vremenu i sadržaju statističkih izvješća.** Statistička tijela samostalno odlučuju o vremenu i sadržaju statističkih izvješća. Pri odlučivanju o datumu objavljivanja uzima se u obzir potpunost i pravodobnost podataka koji će se objaviti.

Pokazatelj 6.8. Statističke objave i izjave koje se daju na konferencijama za medije objektivne su i nepristrane.

Institucionalne metode

1. **Objektivnost u izjavama.** Objavljena statistička priopćenja i izjave koje daju statistička tijela temelje se isključivo na statističkim nalazima i rezultatima.
2. **Smjernice za priopćenja za javnost.** Statistička priopćenja za javnost koja sastavljaju statistička tijela temelje se na jasnim i standardnim smjernicama.
3. **Smjernice za tiskovne konferencije.** Osoblju je na raspolaganju politika o normama i pravilima za konferencije za tisak, uključujući upute za objektivnost i nepristranost.
4. **Neovisnost konferencija za novinare.** Konferencije za novinare statističkih tijela održavaju se neovisno o političkim događajima i izuzete su od komentiranja političkih izjava. Kad god je to moguće, konferencije za novinare unaprijed se najavljuju u javno dostupnom kalendaru/rasporedu.

Statistički procesi

Europski i drugi međunarodni standardi, smjernice i dobre prakse potpuno se poštuju u statističkim procesima koje statistička tijela koriste pri razvoju, proizvodnji i diseminiranju europskih statistika, a istodobno se teži inovacijama. Vjerodostojnost statistika povećava se zahvaljujući ugledu stečenom dobrim upravljanjem i učinkovitošću. Odgovarajuća načela jesu dobra metodologija, prikladni statistički postupci, umjerena opterećenost izvještajnih jedinica i troškovna učinkovitost.

Načelo 7. Dobra metodologija

Dobra metodologija temelj je kvalitetne statistike. Za to su nužni odgovarajući alati, postupci i stručnost.

Pokazatelj 7.1. Sveukupni metodološki okvir koji se primjenjuje za europske statistike slijedi europske i ostale međunarodne standarde, smjernice i dobru praksu, a istodobno je usmjeren na inovacije.

Institucionalne metode

1. **Sažeti metodološki dokument.** Metodološki okvir i postupci za provedbu statističkih procesa integrirani su u sažetome metodološkom dokumentu i povremeno se pregledavaju. Metodološki dokument objašnjava i detaljno opisuje kako se primjenjuju europski i drugi međunarodni standardi.
2. **Dostupnost metodoloških smjernica, priručnika.** Kad je to prikladno, metodološke smjernice daju se na raspolaganje javnosti.
3. **Objašnjenje za odstupanje od međunarodnih preporuka.** Odstupanje od postojećih europskih i međunarodnih metodoloških preporuka dokumentirano je (obrazloženo i opravdano).
4. **Težnja k inovacijama.** Statistička tijela aktivno potiču istraživanje novih i inovativnih metoda za statistiku. Oni razvijaju metodološki rad i informatička rješenja podrške kako bi postigli kvalitetu statistike, posebno kada se novi i alternativni načini i izvori prikupljanja podataka koriste kao ulaz.
5. **Inovativne metode za prikupljanje i obradu podataka.** Statistička tijela poduzimaju inicijative i sudjeluju u razvoju inovativnih metoda prikupljanja i obrade podataka, uključujući integraciju novih i/ili alternativnih izvora podataka i geoprostornih podataka.
6. **Statističke usluge.** Statistička tijela promiču uvrštavanje statističkih usluga u zajedničku statističku referentnu arhitekturu.

Metode procesa i rezultata

7. **Usvajanje inovativnih metoda.** Učinak na kvalitetu usvajanjem inovativnih metoda unaprijed se procjenjuje.

Pokazatelj 7.2. Postoje procedure za osiguravanje dosljedne primjene standardnih pojmova, definicija, klasifikacija i drugih standarda unutar statističkog tijela.

Institucionalne metode

1. **Pojmovi, definicije, klasifikacije i druge vrste normi.** Pojmovi, definicije, klasifikacije i druge vrste normi koje definiraju statistička tijela primjenjuju se dosljedno u skladu s europskim i/ili nacionalnim zakonodavstvom i dokumentiraju se.
2. **Metodološka organizacijska struktura.** Postoji organizacijska struktura (npr. jedinica, mreža, odbor) odgovorna za metodologiju. Njezini zadaci mogu obuhvaćati oblikovanje statističkih metoda, praćenje njihove provedbe, vrednovanje rezultata i stavljanje na raspolaganje standardnih alata za faze Generičkog modela statističkog poslovnog procesa (GSBPM).

Metode procesa i rezultata

3. **Stavovi stručnjaka i korisnika.** U statističkim procesima uzimaju se u obzir, ako je prikladno, stavovi stručnjaka i korisnika.
4. **Metodološka dokumentacija.** Metodološka dokumentacija razrađuje se za svaki statistički proces i uključuje sve povezane informacije o pojmovima, metodama, klasifikacijama i drugim vrstama normi i javno je dostupna barem u sažetom obliku slijedeći standard ESS-a, tj. Jedinstvene strukture integriranih metapodataka (SIMS).

Pokazatelj 7.3. Registri i okviri koji se primjenjuju za europske statistike redovito se ocjenjuju i prema potrebi prilagođuju radi postizanja visoke razine kvalitete.

Metode procesa i rezultata

1. **Ažuriranje registara i okvira.** Za registre i okvire koji se primjenjuju za europsku statistiku za ažuriranje svih relevantnih promjena u populaciji, primjerice poduzeća ili pojedinaca, odgovoran je nositelj (statističko tijelo ili upravno tijelo nadležno za registre i okvire). Ta se ažuriranja izvode kontinuirano za registre i periodično za okvire, prema potrebi.
2. **Procjena kvalitete registara i okvira.** Kvaliteta registara i okvira primijenjenih za europsku statistiku redovito se procjenjuje. Za procjenu pogrešaka okvira izračunavaju se odgovarajući pokazatelji kvalitete u skladu s europskim smjernicama.
3. **Povratne informacije iz anketa.** Informacije prikupljene tijekom provođenja anketa upotrebljavaju se za procjenu, ažuriranje i poboljšanje kvalitete registara i okvira, posebno njihova obuhvata. Ispitanici se propisno informiraju o upotrebi svojih podataka.
4. **Promjene u administrativnim izvorima podataka.** Statistička tijela informiraju se o promjenama relevantnih administrativnih izvora i koriste se tim podacima za istraživanje posljedica na registre i okvire.
5. **Ažuriranje podataka u privatnom vlasništvu.** Što se tiče podataka u privatnom vlasništvu, odgovorni davatelj podataka treba obavijestiti statističko tijelo o promjenama u strukturi sadržaja gdje će to utjecati na kvalitetu ili interpretaciju neobrađenih podataka.

Pokazatelj 7.4. Postoji detaljna usklađenost između nacionalnog klasifikacijskog sustava i odgovarajućeg europskog sustava.

Metode procesa i rezultata

1. **Dosljednost nacionalnih klasifikacija.** Nacionalne klasifikacije u skladu su s odgovarajućim europskim klasifikacijskim sustavima.
2. **Tablice veza.** Tablice veza dokumentiraju se i redovito ažuriraju. Objašnjenja ili komentari javno su dostupni.
3. **Ažuriranje klasifikacija.** Na snazi su postupci za ažuriranje nacionalnih klasifikacijskih sustava.

Pokazatelj 7.5. Zapošljava se kadar s diplomom iz odgovarajućih akademskih disciplina.

Institucionalne metode

1. **Zapošljavanje osoblja.** Zaposlenici u statističkim tijelima zapošljavaju se preko otvorenih javnih natječaja i uz odgovarajuće kvalifikacije iz odgovarajućih disciplina.
2. **Suradnja sa sveučilištima.** Statistička tijela održavaju redovite kontakte s akademskim institutima kako bi potaknula diplomante iz relevantnih akademskih disciplina da se prijave za pripravnički staž i radna mjesta.
3. **Kvalifikacije za radna mjesta.** Zahtjevi za kvalifikaciju navode se za sva radna mjesta.

Pokazatelj 7.6. Statistička tijela primjenjuju politiku kontinuiranoga stručnog osposobljavanja svojih zaposlenika.

Institucionalne metode

1. **Politika za obuku osoblja.** Kao sastavni dio politike ljudskih resursa uspostavljena je organizacijska struktura i postupci koji omogućuju kontinuirano stručno usavršavanje osoblja.
2. **Kontinuirano stručno usavršavanje.** Kontinuirano stručno usavršavanje potiče se i vrednuje na putu karijere.
3. **Ažuriranje vještina i područja studija osoblja.** Ažuriraju se vještine osoblja u smislu novih alata i područja studija.
4. **Sudjelovanje osoblja na tečajevima.** Potiče se sudjelovanje osoblja na odgovarajućim tečajevima i/ili na nacionalnim, europskim ili drugim međunarodnim konferencijama.
5. **Planiranje obuke.** Na raspolaganju su katalog interne obuke i kalendar vanjske obuke ili odgovarajući plan obuke.

Pokazatelj 7.7. Statistička tijela održavaju i razvijaju suradnju sa znanstvenom zajednicom radi poboljšanja metodologije, učinkovitosti primijenjenih metoda te promicanja upotrebe boljih alata kad je to moguće.

Institucionalne metode

1. **Suradnja sa znanstvenom zajednicom.** Uspostavljena je suradnja sa znanstvenom zajednicom, na primjer putem konferencija, radionica, radnih skupina i tečajeva, kako bi se razgovaralo o metodološkom, IT i inovacijskom razvoju.
2. **Usporedne metodološke studije.** Sa znanstvenom zajednicom provode se usporedne metodološke studije kako bi se utvrdile dobre prakse.
3. **Suradnja s kolegama na međunarodnoj razini.** Zaposlenici surađuju s kolegama na međunarodnoj razini u vezi s metodološkim pitanjima.
4. **Sudjelovanje i prezentacije na konferencijama.** Radi razmjene znanja i iskustava potiče se redovito sudjelovanje i prezentacije na odgovarajućim nacionalnim i međunarodnim konferencijama (tj. uz prisutnost akademika/znanstvenika i drugih stručnjaka).
5. **Organizacija konferencija.** Statistička tijela organiziraju nacionalne i međunarodne konferencije, seminare, radionice ili slična događanja uz sudjelovanje znanstvene zajednice i drugih stručnjaka. Potiče se sudjelovanje statističkih tijela.

Metode procesa i rezultata

6. **Vanjsko vrednovanje metodologije.** Vrednovanje/procjene/revizije primijenjenih metodologija traže se od vanjskih stručnjaka (npr. znanstvene zajednice) prema potrebi.

NAČELO 8. Prikladni statistički postupci

Prikladni statistički postupci, primijenjeni u svim statističkim procesima, temelj su kvalitetnih statističkih podataka.

Pokazatelj 8.1. Za one europske statistike koje se temelje na administrativnim i drugim podacima, definicije i pojmovi korišteni za svrhe koje nisu statističke, dobra su aproksimacija onima koji se traže za statističke svrhe.

Institucionalne metode

1. **Odgovornost za statističku obradu administrativnih i drugih podataka.** Statistička tijela odgovorna su za statističku obradu administrativnih i ostalih podataka koji se koriste za razvoj, proizvodnju i diseminaciju europske statistike.
2. **Razlika između obrade statističkih podataka, administrativnih podataka i ostalih podataka.** Obrada administrativnih ili ostalih podataka jasno se razlikuje od statističke obrade. Obrada uključuje odgovarajuća pravila za provjeru valjanosti i posebne postupke za kontrolu i osiguranje kvalitete podataka.
3. **Približno isto značenje definicija i pojmova.** Definicije i koncepti administrativnih ili drugih podataka imaju približno isto značenje kao oni koji se zahtijevaju za statističke svrhe. O tim pitanjima administrativni ili ostali nositelji podataka dobivaju službene upute.

Metode procesa i rezultata

4. **Obrada administrativnih ili ostalih podataka za statističke svrhe.** Kada se administrativni ili ostali podaci koriste za statističke svrhe, oni se obrađuju isključivo da zadovolje svoju statističku upotrebu. To može podrazumijevati dobivanje novih varijabli, primjenu različitih pravila za provjeru valjanosti i imputacije, stvaranje novih datoteka, integriranje izvora podataka, izračunavanje težina i novih agregata i posebne provjere kvalitete.
5. **Dokumentiranje procesa proizvodnje statističkih, administrativnih i ostalih podataka.** Postoji odgovarajuća dokumentacija koja opisuje proizvodne procese za sve vrste izvora podataka (statistički, administrativni ili ostali), uzimajući u obzir njihove razlike u odnosu na definicije, pojmove, obuhvat itd.
6. **Razlike u pojmovima.** Razlike u pojmovima između statističkih i drugih vrsta podataka (administrativni i ostali podaci) koji se koriste za statističke svrhe detaljno se proučavaju, opisuju i dokumentiraju.
7. **Mjere za rješavanje razlika u pojmovima.** Poduzimaju se mjere za rješavanje razlika u pojmovima između statističkih i drugih vrsta podataka (administrativni i ostali podaci) i prema potrebi se opisuju u izvještajima o kvaliteti.

Pokazatelj 8.2. Za statistička istraživanja upitnici se sustavno testiraju prije prikupljanja podataka.

Institucionalne metode

1. **Postupci za izradu upitnika.** Postoje postupci za izradu, procjenu, vrednovanje i ažuriranje upitnika, koji uključuju sve mjerodavne stručnjake (tj. za statističko područje, za izradu upitnika, za jezik i iz znanstvene zajednice).

Metode procesa i rezultata

2. **Testiranje upitnika.** Prije prikupljanja podataka anketni upitnici testiraju se odgovarajućim metodama (prethodno testiranje upitnika, probni upitnik u stvarnoj situaciji, dubinsko anketiranje, ciljane skupine, podrške za anketare itd.).
3. **Korištenje rezultata ispitivanja.** Rezultati ispitivanja uzimaju se u obzir u procesu izrade konačnog upitnika i dokumentiraju se u izvješću.

Pokazatelj 8.3. Statistički procesi redovito se nadziru i prema potrebi revidiraju.

Institucionalne metode

1. **Organizacijska struktura za smjernice, metodologije i ispitivanje metoda.** Uspostavljena je odgovarajuća organizacijska struktura koja pruža smjernice, preporučuje odgovarajuće metodologije te periodično ispituje i prema potrebi revidira primijenjene metode za statističku obradu.
2. **Izješćivanje javnosti o metodama.** Statistička tijela redovito izvješćuju o metodama koje se primjenjuju u statističkoj obradi. Ta izvješća javno su dostupna.
3. **Promicanje i dijeljenje standarda i najboljih praksi.** Promiču se i dijele statistički standardi i najbolje prakse statističke obrade radi poboljšanja kvalitete statistike i poticanja usklađivanja procesa (npr. unutar nacionalnoga statističkog instituta, nacionalnoga statističkog sustava ili Europskoga statističkog sustava itd.).
4. **Utemeljenost na metapodacima.** Statistička tijela potiču uvođenje razvoja procesa koji se temelji na metapodacima.

Metode procesa i rezultata

5. **Oblikovanje statističkih procesa.** Oblikovanje statističkih procesa na temelju podataka iz anketnih, administrativnih, višestrukih ili ostalih izvora u skladu je s dobrim praksama i standardima.
6. **Obnavljanje nacrtu uzorka.** Nacrti uzorka povremeno se obnavljaju za ponovljene ankete prema zahtjevima preciznosti.
7. **Postupci za oblikovanje, testiranje i ažuriranje upitnika.** Postupci za oblikovanje, testiranje i ažuriranje upitnika postoje i usklađeni su s dobrom praksom i standardima.
8. **Mjerenje neuzoračkih pogrešaka.** Neuzoračke pogreške (obuhvat, mjerenje, obrada, pogreške neodgovora kao i pristranost u odabiru administrativnih i ostalih izvora podataka i pogreške izbora modela) redovito se prate, a rezultati se koriste za poboljšanje procesa.
9. **Procjena metoda uzorkovanja i procjene.** Uzoračke pogreške rutinski se mjere radi procjene metoda uzorkovanja i procjene.
10. **Procjena metoda prikupljanja podataka.** Metode i oblici prikupljanja podataka redovito se procjenjuju.
11. **Dostavljanje dokumenata ispitanicima.** Ispitanicima se dostavljaju svi potrebni dokumenti (tj. dopisi, upitnici, letci, posebno u slučaju samoanketiranja i povratnih informacija ako je moguće). Ti se dokumenti redovito pregledavaju.
12. **Podrška ispitanicima.** Ispitanicima se pomaže u ispunjavanju upitnika. Postoje postupci za odgovaranje na zahtjeve i pritužbe ispitanika i lako im je pristupiti.

13. **Osposobljavanje anketara.** Tečajevi i radionice (uključujući tehnike anketiranja) na raspolaganju su anketarima. Za svako istraživanje postoji priručnik za anketare, a anketari dobivaju i dodatne upute ako je potrebno.
14. **Postupak za praćenje prikupljanja podataka.** Prikupljanje podataka redovito se prati i optimizira. To, među ostalim, uključuje praćenje načina prikupljanja podataka, duljinu ankete, stope odgovora, rad anketara i prijenosa administrativnih ili ostalih podataka.
15. **Postupci za reagiranje na neodgovore.** Postoje postupci za reagiranje na neodgovore kako bi se poboljšale stope odgovora i riješio problem pristranosti neodgovora.
16. **Dokumentiranje i dijeljenje metoda kodiranja podataka.** Načini kodiranja podataka dokumentiraju se i pohranjuju. Te se metode dijele s odgovarajućim osobljem.
17. **Usklađenost tehnika uređivanja, imputacije i kontrole razotkrivanja statističkih podataka sa standardima.** Tehnike uređivanja, imputacije i kontrole razotkrivanja statističkih podataka prate metodološka pravila i dobre prakse te se dokumentiraju.
18. **Integriranje podataka.** Postupci za integriranje podataka u slučaju statistika iz više izvora u skladu su s dobrom praksom i standardima.
19. **Primjena statističkih modela.** Kada se primjenjuje statističko modeliranje, na primjer sezonsko prilagođivanje, procjenjuje se u kojoj je mjeri izbor valjan, kao i utjecaj na procjene.
20. **Automatizirane metode.** Automatizirane metode promiču se, prate i prema potrebi revidiraju.
21. **Pokazatelji kvalitete procesa.** Pokazatelji kvalitete procesa rutinski se izračunavaju i prate. Procesi se u skladu s time revidiraju.
22. **Opisi procesa.** Postoje opisi procesa kako bi se dokumentirali procesi u skladu s Generičkim modelom statističkoga poslovnog procesa (GSBPM) ili drugim relevantnim modelima kako bi se postigla ponovljivost procesa, sljedivost podataka i identificirali postupci poboljšanja.

Pokazatelj 8.4. Metapodacima koji su povezani sa statističkim procesima upravlja se u svim statističkim procesima te ih se prema potrebi diseminira.

Institucionalne metode

1. **Upravljanje metapodacima.** Postoji organizacijska struktura koja omogućuje da metapodaci budu sastavni dio svih statističkih procesa. Upravljanje metapodacima učinkovito je u svim fazama procesa. Metapodaci uključuju referentne metapodatke (npr. Jedinstvenu strukturu integriranih metapodataka), strukturne metapodatke (koncepte, klasifikacije, strukturu podataka itd.) i metapodatke procesa.
2. **Postupci za diseminaciju metapodataka.** Jasni, potpuni i ažurirani metapodaci diseminiraju se u skladu sa standardima ESS-a, tj. Jedinstvenom strukturom integriranih metapodataka (SIMS).
3. **Tečajevi za obuku osoblja o izvještajima o standardima i kvaliteti metapodataka.** Za odgovarajuće osoblje održavaju se tečajevi za obuku o upotrebi izvještaja o standardima i kvaliteti metapodataka.

Metode procesa i rezultata

4. **Metapodaci o statističkim procesima.** Jasni, standardizirani i cjeloviti metapodaci sastavljaju se i ažuriraju u statističkim procesima u skladu sa standardima ESS-a, tj. Jedinstvenom strukturom integriranih metapodataka (SIMS).

Pokazatelj 8.5. Revizije slijede standardne, dobro utemeljene i transparentne postupke.

Institucionalne metode

1. **Revizijska politika.** Revizijska politika u kojoj se navode načela te standardni i transparentni postupci postavlja se u skladu s europskim zahtjevima i javno je dostupna.
2. **Smjernice i alati koji se odnose na revizije.** Postoje smjernice i alati koji se odnose na reviziju objavljenih statističkih podataka. Oni se rutinski primjenjuju i javno su dostupni.
3. **Kalendar revizija.** Kalendar revizija izrađen je i javno je dostupan.

Metode procesa i rezultata

4. **Objašnjenje revizija i njihovo objavljivanje.** Revizija objavljenih podataka popraćena je relevantnim metapodacima koji pružaju potrebna objašnjenja. Metapodaci su javno dostupni.

Pokazatelj 8.6. S posjednicima administrativnih i drugih podataka sklapaju se sporazumi u kojima se utvrđuje njihova zajednička obveza upotrebe tih podataka za statističke svrhe.

Institucionalne metode

1. **Ugovori s nositeljima administrativnih i ostalih podataka.** Postoje sporazumi između statističkih tijela i nositelja administrativnih i ostalih podataka. Nakon što se razviju ili preispitaju administrativni i ostali sustavi podataka, takvi sporazumi olakšavaju uzimanje u obzir statističkih potreba.
2. **Smjernice za nove izvore podataka.** Zaposlenicima se daju upute o tome kako prepoznati i iskoristiti statistički potencijal novih izvora podataka.
3. **Mogućnosti.** Statistička tijela imaju potrebne mogućnosti i informatičku infrastrukturu da mogu jamčiti sigurno pohranjivanje i korištenje administrativnih i ostalih podataka.

Metode procesa i rezultata

4. **Dokumentiranje administrativnih i ostalih podataka.** Nositelj podataka sustavno dostavlja statističkim tijelima dokumentaciju/metapodatke o sadržaju administrativnih i ostalih podataka, kao i o procesu proizvodnje podataka (npr. metodološki dokument, koncepte i definicije te populacije).

Pokazatelj 8.7. Statistička tijela surađuju s nositeljima administrativnih i ostalih podataka kako bi se postigla kvaliteta podataka.

Institucionalne metode

1. **Obavješćavanje nositelja administrativnih ili ostalih podataka.** Uspostavljeni su postupci kojima se osigurava informiranje nositelja administrativnih ili ostalih podataka o tome kako se njihovi podaci koriste za statističke svrhe i da dobiju povratnu informaciju o kvaliteti dobivenih podataka radi planiranja daljnjih poboljšanja. Osoblje u statističkim tijelima upoznato je s tim postupcima.

2. **Zahtjevi za kvalitetu.** Statistička tijela brinu se o tome da se nositelji administrativnih i ostalih podataka upoznaju s razmatranjima o kvaliteti i zahtjevima kvalitete za statističku proizvodnju.
3. **Politika ispravljanja podataka.** Ako statistička tijela otkriju pogrešne podatke ili probleme s kvalitetom u administrativnim ili ostalim podacima, oni obavještavaju nositelje tih podataka o otkrivenim pogrešnim podacima ili problemima bez kršenja pravila o statističkoj povjerljivosti, radi poboljšanja budućih skupova podataka. Osoblje u statističkim tijelima upoznato je s politikom ispravljanja podataka.
4. **Suradnja.** Statistička tijela nude tečajeve i alate za obuku, kao što su smjernice o kontroli kvalitete i osiguravanju kvalitete za nositelje administrativnih i ostalih podataka.

Metode procesa i rezultata

5. **Stalno poboljšanje.** Na snazi su postupci kojima se nositelji podataka informiraju o uočenim pogrešnim podacima i problemima s kvalitetom bez kršenja pravila o statističkoj povjerljivosti. Osoblje u statističkim tijelima upoznato je s tim postupcima.

NAČELO 9. Umjereno opterećenje izvještajnih jedinica

Opterećenje izvještajnih jedinica razmjerno je potrebama korisnika. Opterećenje nije pretjerano za izvještajne jedinice. Statistička tijela prate opterećenost izvještajnih jedinica i postavljaju ciljeve za njegovo postepeno smanjenje.

Pokazatelj 9.1. Domet i razina detalja zahtjeva u pogledu europske statistike ograničeni su samo na nužne potrebe.

Institucionalne metode

1. **Prioriteti europske statistike.** Opterećenje izvještajnih jedinica uzima se u obzir prilikom određivanja prioriteta europske statistike.
2. **Provjeravanje opterećenja izvještajnih jedinica i razine detalja.** Provodi se analiza propisa EU-a o europskoj statistici radi provjeravanja opterećenja izvještajnih jedinica i razine detalja varijabli predviđenih u tim propisima.
3. **Procjena statističkog programa rada.** Nacionalni statistički uredi ocjenjuju sadržaj statističkog programa rada radi uklanjanja udvostručivanja ili suvišnosti u statističkim tijelima.

Metode procesa i rezultata

4. **Analiza potreba za statističkim informacijama.** Potrebe za statističkim informacijama i razina detalja po domeni analiziraju se, dokumentiraju i definiraju. Zahtjevi za ispitanike prilagođavaju se u skladu s ciljem smanjenja tereta odgovora.

Pokazatelj 9.2. Opterećenje izvještajnih jedinica raspoređeno je što je moguće šire po ciljanim populacijama pojedinih istraživanja, a prati ga statističko tijelo.

Institucionalne metode

1. **Uvnotežavanje opterećenja među izvještajnim jedinicama.** Postoje postupci i alati za raspoređivanje opterećenja što više u širinu među izvještajnim jedinicama.

Metode procesa i rezultata

2. **Mjerenje opterećenja izvještajnih jedinica.** Opterećenje izvještajnih jedinica redovito se mjeri i nadzire na standardiziran način, uključujući vrijeme potrebno za ispunjavanje upitnika, za pronalaženje potrebnih podataka, za dobivanje internoga ili vanjskoga stručnog mišljenja i za rukovanje osjetljivim informacijama.
3. **Preispitivanje opterećenja izvještajnih jedinica.** Opterećenje izvještajnih jedinica redovito se preispituje i poduzimaju se odgovarajuće mjere u skladu s rezultatima.
4. **Smanjenje opterećenja izvještajnih jedinica.** Opterećenje izvještajnih jedinica smanjuje se odgovarajućim uzorkovanjem i nacrtom prikupljanja podataka, primjenom, primjerice, najprikladnijih metoda prikupljanja podataka, koordiniranim uzorkovanjem, rotacijskim odabirom ispitanika, ograničenjem pitanja, pomoći ispitanicima u anketama, povećanom upotrebom administrativnih i ostalih izvora podataka.
5. **Akcijski planovi za pojednostavnjenje/modernizaciju prikupljanja podataka.** Izrađuju se, primjenjuju i prate akcijski planovi za pojednostavnjenje/modernizaciju kako bi se smanjilo opterećenje izvještajnih jedinica.

Pokazatelj 9.3. Podaci koji se traže od poslovnih subjekata već su, koliko god je to moguće, dostupni iz njihovih računovodstvenih izvještaja, a gdje god je to moguće, prikupljaju se elektronički radi lakšeg prikupljanja.

Institucionalne metode

1. **Postupci i tehnička sredstva.** Izrađuju se postupci i tehnički alati (npr. softveri) kako bi se povećala upotreba elektroničkih sredstava za prikupljanje podataka od poslovnih subjekata.

Metode procesa i rezultata

2. **Vađenje podataka iz poslovnih računovodstvenih sustava.** Dostupni su i koriste se softverske metode i alati za izravno izvlačenje podataka iz poslovnih računovodstvenih sustava.
3. **Suradnja s poslovnom zajednicom.** Voditelji anketa rade zajedno s poslovnom zajednicom kako bi pronašli odgovarajuća rješenja za potencijalne teškoće u dobivanju traženih informacija.
4. **Obavještavanje poslovnih subjekata o rezultatima ankete.** Poslovni subjekti dobivaju redovite informacije o rezultatima ankete radi priznavanja i poticanja njihova kontinuiranog sudjelovanja u prikupljanju podataka.

Pokazatelj 9.4. Administrativni i drugi podaci koriste se kad god je to moguće kako bi se izbjeglo ponavljanje zahtjeva za davanjem podataka.

Institucionalne metode

1. **Suradnja na povećanju upotrebe administrativnih i ostalih izvora podataka.** Suradničke mreže izrađuju alate i metode za povećanje upotrebe administrativnih i ostalih izvora podataka.
2. **Razmišljanje o upotrebi alternativnih izvora podataka.** Smatra se da alternativni izvori podataka (uključujući dostupnost i prikladnost postojećih istraživanja i administrativnih podataka) optimiziraju prikupljanje podataka.
3. **Upute o izvorima podataka.** Osoblju su na raspolaganju upute, na primjer metodološki savjeti i obuka, o tome kako prepoznati i iskoristiti statistički potencijal administrativnih i ostalih izvora podataka i kako postići njihovu kvalitetu.
4. **Informatički alati za prikupljanje administrativnih i ostalih podataka.** Izrađuju se i primjenjuju informatički alati za prikupljanje administrativnih i ostalih podataka koji će se koristiti za statističke svrhe.

Pokazatelj 9.5. Potiču se razmjena i povezivanje podataka iz više izvora, uz pridržavanje zahtjeva u pogledu povjerljivosti i zaštite podataka, kako bi se smanjilo opterećenje izvještajnih jedinica.

Institucionalne metode

1. **Sporazumi i alati za razmjenu podataka.** Unutar nacionalnih i europskih statističkih sustava postoje formalni sporazumi i alati za razmjenu podataka (npr. internetske usluge i zajedničke baze podataka).
2. **Metode i alati za povezivanje podataka.** U statističkim tijelima postoje metode (npr. pristupi većem broju izvora i tehnike podudaranja) i alati za povezivanje podataka.
3. **Razmjena arhiva podataka.** Kad je korisno, arhive podataka razmjenjuju se unutar statističkih tijela i u

- skladu su s pravilima o povjerljivosti.
4. **Promicanje nacionalnih statističkih sustava temeljenih na registru.** Promiče se izgradnja nacionalnoga statističkog sustava temeljenoga na registru, koji se služi svim dostupnim podacima.
 5. **Ključne varijable za dijeljenje.** U skladu s pravilima o povjerljivosti, statistička tijela određuju ključne varijable koje će se razmjenjivati između statističkih procesa.

Pokazatelj 9.6. Statistička tijela promiču mjere koje omogućuju povezivanje izvora podataka radi smanjivanja opterećenja izvještajnih jedinica.

Institucionalne metode

1. **Smjernice, metode i alati za povezivanje podataka.** Dostupne su smjernice, metode i alati kako bi se podržalo povezivanje podataka.
2. **Ključne varijable za povezivanje.** Statistička tijela određuju ključne varijable koje se trebaju povezati između statističkih procesa.

Metode procesa i rezultata

3. **Procjena kvalitete povezanosti.** Kada se povezuju varijable koje dolaze iz različitih izvora podataka, provodi se procjena kvalitete povezanosti podataka.

Načelo 10. Ekonomičnost

Resursima se učinkovito raspolaže.

Pokazatelj 10.1. Unutarnjim i neovisnim vanjskim mjerama nadzire se način upotrebe resursa u statističkom tijelu .

Institucionalne metode

1. **Pokazatelji praćenja resursa i izvješćivanja o njima.** Unutarnje praćenje pokazatelja o upotrebi ljudskih, financijskih i tehničkih resursa provodi središnje tijelo; provodi se neovisno vanjsko nadgledanje po potrebi. O rezultatima se izvješćuje uprava.
2. **Troškovi statističke proizvodnje.** Troškovi statističkih podataka u svakoj fazi njihove proizvodnje procjenjuju se radi ocjene njihove učinkovitosti i optimizacije u statističkim tijelima i dobro se dokumentiraju.
3. **Raspodjela resursa u statističke procese.** Računovodstveni sustavi omogućuju učinkovitu raspodjelu resursa u statističke procese.
4. **Ocjenjivanje osoblja.** Osoblje se ocjenjuje godišnje u skladu sa smjernicama za sve institucije. Ocjenjivanje obuhvaća raspodjelu resursa, učinak, vještine, mobilnost i potrebe osoblja za obukom.
5. **Ankete o mišljenju i zadovoljstvu osoblja.** Ankete o mišljenju i zadovoljstvu osoblja provode se redovito.
6. **Pregled informatičke infrastrukture.** Informatička infrastruktura redovito se pregledava.
7. **Postupci za izračunavanje troškova.** Dostupni su i koriste se postupci ex-ante izračunavanja troškova za statističke procese.

Pokazatelj 10.2. Mogućnosti informacijskih i komunikacijskih tehnologija koriste se za unaprjeđenje statističkih procesa.

Institucionalne metode

1. **Udruživanje resursa, ulaganja i prepoznavanje potencijala za inovaciju/modernizaciju.** Centralizirane informatičke i metodološke jedinice omogućuju udruživanje resursa i ulaganja te prepoznavanje potencijala za inovaciju/modernizaciju radi optimizacije statističkih procesa.
2. **Informatička arhitektura i strategija.** Informatička arhitektura i strategija uspostavljene su i redovito se osvježavaju.
3. **Promicanje automatiziranih tehnika.** Postoje politike, postupci i alati za promicanje automatiziranih tehnika za statističke procese temeljene na zajedničkim standardima (npr. pronalaženje podataka, šifriranje, vrednovanje, izvješćivanje itd.) i dijeljenju zajedničkih statističkih usluga.

Metode procesa i rezultata

4. **Tehnike automatizirane obrade.** Automatizirane tehnike obrade redovito se pregledavaju i moderniziraju.

Pokazatelj 10.3. Poduzimaju se proaktivne mjere kako bi se poboljšao statistički potencijal izvora administrativnih i drugih podataka te ograničila potreba za provedbom izravnih istraživanja.

Institucionalne metode

1. **Sastanci s nositeljima administrativnih i ostalih podataka.** Održavaju se povremeni sastanci s nositeljima administrativnih i ostalih podataka kako bi se razmotrilo kako poboljšati i povećati upotrebu njihovih podataka.
2. **Procjena mogućih administrativnih i ostalih izvora podataka.** Procjena mogućih administrativnih i ostalih izvora podataka provodi se prije pokretanja istraživanja, posebno novoga.

Metode procesa i rezultata

3. **Ispitivanje statističkog potencijala novih izvora podataka.** Postoje mehanizmi za ispitivanje dostupnosti novih izvora podataka za poboljšavanje već postojećih statističkih rezultata.
4. **Povezivanje podataka i metode integriranja.** Metode povezivanja i integriranja podataka proaktivno se provode uz poštivanje načela povjerljivosti i sigurnosti podataka.
5. **Pokazatelji kvalitete.** Pokazatelji kvalitete koriste se za poboljšanje metoda korištenja administrativnih i ostalih podataka za statističke svrhe.

Pokazatelj 10.4. Statistička tijela promiču, razmjenjuju i primjenjuju standardizirana rješenja koja povećavaju učinkovitost i djelotvornost.

Institucionalne metode

1. **Programi i postupci standardizacije statističkih procesa.** Programi i postupci standardizacije utvrđuju se i provode u glavnim fazama statističkih procesa.
2. **Strategija za usvajanje ili razvoj standarda.** Postoji strategija za usvajanje ili razvoj standarda u raznim područjima kao što su upravljanje kvalitetom, modeliranje procesa, razvoj softvera, softverski alati, upravljanje projektima i upravljanje dokumentima.
3. **Dijeljenje standardiziranih rješenja.** Statistička tijela dijele i ponovo primjenjuju postojeća standardizirana rješenja (alate i metode) koja povećavaju učinkovitost i djelotvornost statističkih procesa. Sudjeluju u zajedničkim projektima, radnim skupinama ili tečajevima za razvoj takvih alata i metoda da bi međusobno podijelili teret razvoja.

Metode procesa i rezultata

4. **Standardizacija.** Poduzimaju se mjere na temelju provedbenog plana za postupno uvođenje standardizacije ili usklađivanje sa standardizacijom koje se opisuju u izvještajima o kvaliteti ili drugoj dokumentaciji.

Statistički rezultati

Raspoložive statistike moraju zadovoljavati potrebe korisnika. Statistike udovoljavaju europskim standardima kvalitete i služe potrebama europskih institucija, vlada, istraživačkih ustanova, poduzeća i šire javnosti. Kvaliteta rezultata mjeri se s obzirom na opseg u kojem su oni relevantni, točni i pouzdani, pravodobni, usklađeni, usporedivi na razini regija i zemalja te lako dostupni korisnicima, a sve su to načela koja se odnose na statističke rezultate.

NAČELO 11. Relevantnost

Europske statistike moraju udovoljavati potrebama korisnika.

Pokazatelj 11.1. Primjenjuju se postupci kojima se dobivaju povratne informacije od korisnika, prati relevantnost i vrijednost postojećih statističkih podataka pri udovoljavanju potrebama korisnika te razmatraju i predviđaju njihove novonastale potrebe i prioritete. Teži se inovacijama koje bi pridonijele stalnom unaprjeđenju statističkih rezultata.

Institucionalne metode

1. **Zakonodavstvo o savjetovanju s korisnicima.** Statistički zakoni (na europskoj i nacionalnoj razini) sadržavaju obvezu savjetovanja s korisnicima o njihovim potrebama za službenom statistikom.
2. **Cilj savjetovanja s korisnicima.** Povratne informacije od savjetovanja s korisnicima služe kao ulazne informacije za pripremu statističkog programa rada, za prepoznavanje novonastalih potreba i prioriteta, poboljšanje kvalitete statističkih rezultata i praćenje vrijednosti statističkih podataka.
3. **Postupci savjetovanja s korisnicima.** Postoje postupci i aktivnosti za savjetovanje s korisnicima o njihovim potrebama. Na primjer, oni obuhvaćaju osnivanje korisničkih odbora, održavanje redovitih sastanaka između ključnih korisnika i statističkih tijela, savjetovanje s ključnim korisnicima ili drugim relevantnim dionicima, oslanjanje na vještine stručnjaka u vezi sa specifičnim pitanjima ili obradom pojedinačnih korisničkih zahtjeva i odgovora.
4. **Analiza upotrebe statističkih podataka.** Podaci o upotrebi statističkih podataka (na primjer, procjena preuzimanja s interneta, pretplatnici na izvještaje, mrežna analitika, rezultati mrežnih pretraživanja) analiziraju se (na primjer, prema statističkom području i vrsti korisnika) radi poboljšanja statističkih rezultata.
5. **Relevantnost statističkih rezultata.** Postoje postupci za provjeru statističkih rezultata prema njihovoj važnosti za korisnike, uključujući njihovu upotrebu kao izvora za druge procese i utjecaj njihova mogućeg ukidanja.
6. **Inovacija.** Inovativne statističke metode i alati razvijaju se i koriste kako bi se poboljšala relevantnost i vrijednost statističkih rezultata.

Metode procesa i rezultata

7. **Ključni korisnici.** Popis ključnih korisnika koji pokrivaju sve relevantne interesne skupine, njihovu upotrebu podataka i njihove neispunjene potrebe redovito se ažurira.
8. **Klasifikacija i profiliranje korisnika.** Klasifikacija i profili korisnika za određene rezultate redovito se ažuriraju i koriste radi savjetovanja i za poboljšanje proizvoda i usluga.
9. **Pokazatelj(i) kvalitete.** Pokazatelji kvalitete relevantnosti redovito se prate i objavljuju u izvješćima o kvaliteti.

10. **Analiza i procjena relevantnosti.** Pokazatelj(pokazatelji) kvalitete relevantnosti redovito se analiziraju i ocjenjuju kako bi se poboljšao statistički postupak.

Pokazatelj 11.2. Prioritetne potrebe ispunjavaju se i iskazuju u programu rada.

Institucionalne metode

1. **Prioriteti statističkog programa rada.** Provode se postupci kako bi se u statističkom radnom programu odredili prioriteti između različitih potreba korisnika.
2. **Strateški ciljevi i programi.** Strateški ciljevi i programi redovito se razrađuju i objavljuju. Potrebe korisnika uzimaju se u obzir nakon razmatranja o troškovima/koristima.
3. **Sporazumi s ključnim korisnicima.** Sporazumi o suradnji, sporazumi o razini usluge ili slični dogovori sklapaju se s ključnim korisnicima kako bi se odredile i dokumentirale prioritetne potrebe.
4. **Vrednovanje statističkog programa rada.** Provodi se povremeno vrednovanje statističkog programa rada radi utvrđivanja novih prioriteta, negativnih prioriteta i novonastalih potreba.

Pokazatelj 11.3. Redovito i sustavno prati se zadovoljstvo korisnika.

Institucionalne metode

1. **Mjerenje zadovoljstva korisnika.** Zadovoljstvo korisnika mjeri se anketama, sličnim studijama, obrascima povratnih informacija na mrežnoj stranici, testiranjem upotrebljivosti proizvoda itd., a rezultati se redovito ocjenjuju. Oni uključuju, na primjer, kompilaciju pokazatelja kvalitete o zadovoljstvu korisnika.
2. **Diseminacija mjerenja zadovoljstva korisnika.** Glavni rezultati mjerenja zadovoljstva korisnika javno su dostupni.
3. **Daljnje postupanje nakon mjerenja zadovoljstva korisnika.** Rezultati mjerenja zadovoljstva korisnika uzimaju se u obzir pri određivanju prioriteta i odražavaju se u statističkom programu rada. Utvrđuju se postupci poboljšanja koji proizlaze iz rezultata mjerenja zadovoljstva korisnika, određuju se prioriteti, planira primjena i daljnji koraci.

Metode procesa i rezultata

4. **Zadovoljstvo ključnih korisnika specifičnim rezultatima.** Mjere za procjenu zadovoljstva ključnih korisnika specifičnim rezultatima (npr. detaljne ankete/pokazatelji zadovoljstva korisnika na razini rezultata). Rezultati ove procjene javno su dostupni, na primjer u izvještajima o kvaliteti, na namjenskim mrežnim stranicama.

Načelo 12. Točnost i pouzdanost

Europske statistike točno i pouzdano odražavaju stvarnost.

Pokazatelj 12.1. Izvori podataka, integrirani podaci, međurezultati i statistički rezultati redovito se ocjenjuju i potvrđuju.

Institucionalne metode

1. **Sustavi za ocjenjivanje i vrednovanje.** Postoje sustavi za procjenu i vrednovanje izvornih podataka, integriranih podataka, međurezultata i statističkih izlaznih rezultata.
2. **Smjernice za ocjenjivanje i vrednovanje.** Postoje smjernice za ocjenjivanje i vrednovanje kvalitete podataka. One se bave pitanjima točnosti i pouzdanosti.

Metode procesa i rezultata

3. **Postupci ocjenjivanja i vrednovanja.** Postoje postupci za sustavno ocjenjivanje kvalitete podataka i vrednovanje podataka.
4. **Usporedba međurezultata i izlaznih rezultata.** Međurezultati i izlazni rezultati uspoređuju se s drugim relevantnim izvorima informacija kako bi se postigla valjanost.

Pokazatelj 12.2. Uzoračke pogreške i neuzoračke pogreške mjere se i sustavno dokumentiraju u skladu s europskim standardima.

Institucionalne metode

1. **Smjernice i metode za mjerenje i smanjenje pogrešaka.** Postoje smjernice o tome kako mjeriti pogreške i svesti ih na prihvatljivu razinu te su poznate osoblju.

Metode procesa i rezultata

2. **Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete.** Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete o točnosti i pouzdanosti redovito se prate i objavljuju u izvještajima o kvaliteti.
3. **Analiza i ocjena točnosti i pouzdanosti.** Pokazatelj(i) kvalitete o točnosti i pouzdanosti redovito se analiziraju i ocjenjuju kako bi se poboljšao statistički proces.
4. **Postupci da se preduhitre i smanje pogreške.** Postoje postupci da se uzoračke i neuzoračke pogreške preduhitre i svedu na prihvatljivu razinu:
 - prepoznavanje glavnih izvora uzoračkih i neuzoračkih pogrešaka (obuhvat, varijabilnost uzorka i pristranost odabira, mjerenje, obrada, neodgovor i pogreške izbora modela) u statističkim procesima
 - određivanje broja uzoračkih pogrešaka za ključne varijable; prepoznavanje i procjena, u kvantitativnom ili kvalitativnom smislu, potencijalne pristranosti i dodatne varijance nastale zbog neuzoračkih pogrešaka
 - metode za ispravljanje i prilagođivanje pogrešaka, kao i analiza razlika između privremenih i revidiranih procjena.

5. **Metode za poboljšanje točnosti.** Metode za poboljšanje točnosti statističkih podataka razvijaju se prema zahtjevima metodologije i preciznosti.

Pokazatelj 12.3. Revizije se redovito analiziraju radi poboljšanja izvora podataka, statističkih procesa i izlaznih rezultata.

Institucionalne metode

1. **Postupci analize revizija.** Postoje postupci za analizu učinaka revizija na točnost i pouzdanost izlaznih rezultata. Rezultati analize koriste se za poboljšanje kvalitete izvornih podataka, procesa i izlaznih rezultata.

Metode procesa i rezultata

2. **Analiza revizija.** Revizije se analiziraju. To služi za poboljšanje izvornih podataka, statističkih procesa i izlaznih rezultata. Naučene lekcije koriste se za prilagođivanje proizvodnog ciklusa.
3. **Pokazatelji kvalitete revizija.** Pokazatelji kvalitete revizija (npr. veličina i smjer revizija i njihova sredstva) redovito se izračunavaju u skladu sa standardima na snazi i javno su dostupni.

Načelo 13. Pravodobnost i poštivanje rokova objavljivanja

Europske statistike pravodobno se objavljuju i diseminiraju u točno određenom vremenu.

Pokazatelj 13.1. Pravodobnost udovoljava europskim i drugim međunarodnim standardima objavljivanja.

Institucionalne metode

1. **Usklađenost s europskim i međunarodnim standardima.** Statistička tijela usklađuju se s europskim i međunarodnim standardima o pravodobnosti.
2. **Objavljivanje kalendara objavljivanja.** Objavljuje se kalendar objavljivanja koji obuhvaća sve statističke podatke za koje su u europskim i međunarodnim propisima i sporazumima utvrđeni standardi pravodobnosti.
3. **Odstupanja od ciljeva pravodobnosti.** Odstupanja od europskih i međunarodnih ciljeva pravodobnosti redovito se prate i razvija se akcijski plan ako ti ciljevi nisu ispunjeni.

Metode procesa i rezultata

4. **Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete.** Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete pravodobnosti redovito se prate i objavljuju u izvještajima o kvaliteti.
5. **Analiza i procjena pravodobnosti.** Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete pravodobnosti redovito se analiziraju i ocjenjuju kako bi se poboljšao statistički proces.

Pokazatelj 13.2. Standardni dnevni sat objavljivanja statističkih podataka dostupan je javnosti.

Institucionalne metode

1. **Politika objavljivanja.** Politika objavljivanja utvrđuje se i objavljuje. Politika objavljivanja različita je za različite vrste publikacija (npr. priopćenja za javnost, posebna statistička izvješća/tablice, opće publikacije) i odgovarajuće postupke njihova objavljivanja.
2. **Objavljivanje u standardnom satu.** Priopćenja se objavljuju u standardnom satu, koji se unaprijed javno najavljuje.

Pokazatelj 13.3. Periodičnost statističkih podataka uzima u obzir potrebe korisnika kad god je to moguće.

Institucionalne metode

1. **Savjetovanje korisnika o periodičnosti.** Statistička tijela redovito savjetuju korisnike o periodičnosti i uzimaju u obzir njihove zahtjeve u najvećoj mogućoj mjeri.

Pokazatelj 13.4. Odstupanje od rasporeda vremena diseminacije unaprijed se objavljuje, objašnjava te se određuje novi datum objavljivanja.

Institucionalne metode

1. **Objavljivanje kalendara objavljivanja.** Kalendar objavljivanja objavljuje se i redovito se ažurira.
2. **Praćenje i ocjenjivanje pridržavanja rokova objavljivanja.** Pridržavanje rokova objavljivanja svakog izdanja prati se i ocjenjuje.
3. **Odstupanja od unaprijed najavljenog vremena objavljivanja.** Odstupanja od unaprijed najavljenog vremena izlaska objavljuju se unaprijed, razlozi se objašnjavaju i najavljuje se novo vrijeme objavljivanja.

Metode procesa i rezultata

4. **Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete.** Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete o pridržavanju rokova objavljivanja privremenih i konačnih rezultata redovito se prate i objavljuju u izvještajima o kvaliteti.
5. **Analiza i ocjena pridržavanja rokova objavljivanja.** Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete o pridržavanju rokova objavljivanja privremenih i konačnih rezultata redovito se analiziraju i ocjenjuju kako bi se poboljšao statistički proces.

Pokazatelj 13.5. Privremeni rezultati prihvatljive točnosti i pouzdanosti objavljuju se prema potrebi.

Metode procesa i rezultata

1. **Diseminacija privremenih rezultata.** Mogućnost diseminacije privremenih rezultata redovito se preispituje, uzimajući u obzir točnost i pouzdanost podataka.
2. **Kvaliteta privremenih rezultata.** Kad se objavljuju privremeni rezultati, korisniku se pružaju odgovarajuće informacije o kvaliteti objavljenih rezultata.
3. **Politika za planirane revizije.** Za rezultate koji podliježu planiranim revizijama objavljuje se politika koja se odnosi na te revizije.

Načelo 14. Usklađenost i usporedivost

Europske statistike dosljedne su interno i vremenski dosljedne i usporedive među regijama i zemljama; srodni podaci iz različitih izvora mogu se kombinirati i zajednički upotrebljavati.

Pokazatelj 14.1. Statistički su podaci su interno usklađeni i dosljedni (npr. promatrani aritmetički i računovodstveni identiteti).

Institucionalne metode

1. **Postupci i smjernice za praćenje unutarnje usklađenosti.** Izrađuju se postupci i smjernice za praćenje unutarnje usklađenosti, a praćenje se provodi na sustavan način. Gdje je to prikladno, smjernice se trebaju baviti dosljednošću između mikropodataka i agregiranih podataka, između godišnjih, tromjesečnih i mjesečnih podataka ili podataka za druga razdoblja, između nacionalnih i regionalnih podataka, između statistike područja i nacionalnih računa kao i unutar nacionalnih računa, te dosljednošću u smislu odnosa između srodnih pojava.

Metode procesa i rezultata

2. **Postupci i smjernice za kombiniranje rezultata iz dopunskih izvora podataka.** Posebni postupci i smjernice vezani za procese omogućuju kombiniranje rezultata dobivenih iz dopunskih izvora podataka kako bi se osigurala unutarnja usklađenost i dosljednost.
3. **Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete.** Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete za usklađenost redovito se prate i objavljuju u izvještajima o kvaliteti.
4. **Analiza i ocjena usklađenosti.** Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete za usklađenost redovito se analiziraju i ocjenjuju kako bi se poboljšao statistički proces.

Pokazatelj 14.2. Statistički podaci su usporedivi tijekom prihvatljivog razdoblja.

Institucionalne metode

1. **Prepoznavanje promjena u konceptima.** Promjene u konceptima (klasifikacije, definicije i ciljne populacije) kao odgovor na znatne promjene u stvarnosti, te njihov utjecaj, jasno se prepoznaju/uočavaju, na primjer kako bi se olakšalo usklađivanje različitih statističkih serija.

Metode procesa i rezultata

2. **Prepoznavanje i mjerenje promjena u metodama.** Promjene u metodama jasno se prepoznaju i mjeri se njihov utjecaj radi lakšeg usklađivanja.
3. **Objavljivanje i objašnjenje prekida u vremenskim serijama.** Svi prekidi koji se događaju u statističkim serijama ističu se zajedno s obrazloženjem, posljedicama te metodama za postizanje usklađivanja tijekom vremena. Objašnjenja su javno dostupna. Te se metode mogu kretati u rasponu od najcjelovitijih postupaka (npr. pružanja podataka starih serija povezanih s novima) do najjednostavnijih (npr. korisničkih smjernica ili preporuka za povezivanje različitih serija).
4. **Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete.** Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete za usporedivost redovito se prate i objavljuju u izvještajima o kvaliteti.

5. **Analiza i ocjena uporedivosti.** Pokazatelj (pokazatelji) kvalitete za usporedivost redovito se analiziraju i ocjenjuju kako bi se poboljšao statistički proces.

Pokazatelj 14.3. Statistički podaci proizvode se na temelju skupnih standarda koji se odnose na opseg, definicije, jedinice i klasifikacije u različitim istraživanjima i izvorima podataka.

Institucionalne metode

1. **Mehanizam za promicanje usklađenosti i dosljednosti.** Postoji zajedničko mjesto za pohranu koncepata ili mehanizam za promicanje usklađenosti i dosljednosti.

Metode procesa i rezultata

2. **Procjena usklađenosti sa standardima.** Povremeno se provodi procjena usklađenosti definicija, jedinica i klasifikacija sa standardima i objavljuje se u izvještajima o kvaliteti.
3. **Objašnjenje za odstupanja od standarda.** Odstupanja od standarda u definicijama, jedinicama ili klasifikacijama objavljuju se u javnosti i objašnjavaju se razlozi odstupanja, posebno u odnosu na europske i međunarodne standarde.

Pokazatelj 14.4. Statistički podaci iz različitih izvora i različite periodičnosti uspoređuju se i usklađuju.

Metode procesa i rezultata

1. **Usporedba statističkih rezultata koji sadržavaju srodne podatke.** Statistički rezultati uspoređuju se s drugim statističkim ili administrativnim podacima koji sadržavaju slične podatke o istom području/pojavi.
2. **Prepoznavanje i obrazloženje neslaganja.** Neslaganja u statističkim izlaznim podacima iz različitih izvora podataka prepoznaju se, a razlozi se jasno i javno obrazlažu.
3. **Usklađivanje statističkih rezultata.** Kad god je to moguće, statistički se rezultati usklađuju.

Pokazatelj 14.5. Usporedivost podataka po zemljama unutar Europskoga statističkog sustava postiže se periodičnom razmjenom podataka Europskoga statističkog sustava i drugih statističkih sustava. Metodološke studije provode se u uskoj suradnji država članica i Eurostata.

Institucionalne metode

1. **Institucionalizacija ocjena usporedivosti.** Standardni postupci dogovoreni između nacionalnih statističkih ureda i Eurostata uspostavljeni su radi redovitog ocjenjivanja usporedivosti.
2. **Suradnja u metodološkim studijama.** Metodološke studije provode se u suradnji između statističkih tijela.
3. **Ocjena Eurostata o usporedivosti podataka.** Eurostat ocjenjuje usporedivost nacionalnih podataka koristeći relevantne metapodatke i izvještaje o kvaliteti koji se traže od nacionalnih statističkih tijela.

Metode procesa i rezultata

4. **Analiza asimetrija.** Gdje je to moguće, provodi se analiza asimetrija, a izvješća o zrcalnim statistikama među statističkim tijelima javno su dostupna.
5. **Analiza zrcalne statistike.** Neslaganja u zrcalnim statistikama otkrivaju se i ispravljaju ili opisuju kad god je to moguće.

Načelo 15. Dostupnost i jasnoća

Europske statistike predstavljene su na jasan i razumljiv način, objavljene na odgovarajući i primjeren način, raspoložive i dostupne na nepristranoj osnovi zajedno s metapodacima i smjernicama.

Pokazatelj 15.1. Statistički podaci i odgovarajući metapodaci predstavljeni su i pohranjeni u obliku koji omogućuje ispravno tumačenje i smislene usporedbe.

Institucionalne metode

1. **Politika diseminacije.** Na snazi je politika diseminacije. Politika obuhvaća relevantne aspekte diseminacije, kao što su načela i teme diseminacije, format i prijelom, postupanje s privremenim i konačnim podacima, metapodaci te objavljivanje i dokumentirani dogovori prije objavljivanja.
2. **Politika arhiviranja statističkih podataka i metapodataka.** Postoji politika arhiviranja statističkih podataka i metapodataka.
3. **Dostupnost politika.** Politike diseminacije i arhiviranja javno su dostupne.
4. **Smjernice za diseminiranje i arhiviranje.** Postoje smjernice za diseminiranje i arhiviranje statističkih podataka. One sadržavaju postupke i standarde za pripremu statističkih rezultata te njihovo diseminiranje i arhiviranje.
5. **Tečajevi.** Statistička tijela nude osoblju tečajeve o objašnjavanju, priopćivanju i objavljivanju statističkih rezultata i pisanju priopćenja za javnost.

Metode procesa i rezultata

6. **Preispitivanje praksi.** Radna skupina ili slična struktura povremeno preispituje prakse diseminiranja i arhiviranja.
7. **Savjetovanje korisnika o diseminaciji.** Korisnici dobivaju savjete o najprikladnijim oblicima diseminacije.
8. **Usporedbe u publikacijama.** Smislene usporedbe uvijek se uvrštavaju u publikacije ako je prikladno.

Pokazatelj 15.2. Za diseminacijske usluge koriste se moderne informacijsko-komunikacijske tehnologije, metode, platforme i standardi za upravljanje otvorenim podacima.

Institucionalne metode:

1. **Suvremena sredstva diseminiranja i komunikacije.** Statistička tijela upotrebljavaju suvremene i svrsishodne kanale informacijskih tehnologija i aktivna su na različitim platformama društvenih medija. Mrežne stranice statističkih tijela nude skupove podataka u skladu sa standardima za upravljanje otvorenim podacima. Informacije dostupne u otvorenim podacima najšire su moguće. Mrežne stranice redovito se osvježavaju.
2. **Usklađenost s univerzalnim smjernicama.** Mrežna mjesta i statističke baze podataka u najvećoj su mjeri u skladu s univerzalnim smjernicama o pristupačnosti mrežnih sadržaja (npr. Smjernice o pristupačnosti mrežnih sadržaja, WCAG).

3. **Mrežno mjesto, statističke baze podataka i samooblikovanje tablica.** Mrežno mjesto i statističke baze podataka glavno su sredstvo za diseminaciju statističkih rezultata. Oni olakšavaju samooblikovanje tablica u najprikladnijim formatima.
4. **Informativna služba/služba pozivnog centra.** Postoji informativna služba/pozivni centar gdje radi upućeno osoblje koje odgovara na zahtjeve i objašnjava statističke rezultate.
5. **Olakšavanje ponovnog diseminiranja.** Statistički izlazni rezultati (npr. priopćenja za javnost, gotove tablice, grafikoni, karte povezane sa statistikom, infografike, videozapisi) i metapodaci diseminiraju se pomoću alata i formata koji olakšavaju ponovno diseminiranje putem medija ili bilo kojega drugoga korisnika.

Metode procesa i rezultata

6. **Odgovarajući oblici i kanali.** Prikladni oblici i kanali diseminiranja (npr. društveni mediji, internetski forumi za različite segmente korisnika) koriste se kako bi se omogućilo bolje razumijevanje i usporedba pojedinih rezultata i olakšala njihova upotreba kod različitih korisnika.
7. **Katalog publikacija.** Katalog publikacija dostupan je korisnicima na mrežnome mjestu statističkih tijela.

Pokazatelj 15.3. Kad je to moguće, provode se analize po narudžbi i informira se javnost.

Institucionalne metode

1. **Politika za analize po narudžbi.** Na snazi je politika omogućivanja izrade analiza po narudžbi. Uključuje politike o cijenama i javno je dostupna.
2. **Objavljivanje analiza po narudžbi.** Na mrežnim stranicama statističkih tijela dostupan je popis analiza izrađenih po narudžbi, koje se, ako je moguće, objavljuju.
3. **Služba za traženje analiza po narudžbi.** Postoji služba za korisnike koji zahtijevaju analize po narudžbi.
4. **Alati za postavljanje internetskih narudžbi.** Na raspolaganju su internetski alati za postavljanje zahtjeva za analize po narudžbi.

Metode procesa i rezultata

5. **Pružanje rezultata po narudžbi.** Kad je to moguće, na zahtjev se pružaju rezultati po narudžbi.

Pokazatelj 15.4. Pristup mikropodacima dopušta se za istraživačke svrhe i uređuje se posebnim pravilima i protokolima.

Institucionalne metode

1. **Pravila ili protokoli za pristup mikropodacima.** Na snazi su pravila ili protokoli za pristup mikropodacima. Pravila ili protokoli jasno određuju sve uvjete pristupa.
2. **Dostupnost pravila ili protokola.** Pravila ili protokoli dostupni su na mrežnim stranicama statističkih tijela.

3. **Uvjeti pristupa mikropodacima.** Statistička tijela brinu se o tome da uvjeti za pristup mikropodacima budu jasni i dobro shvaćeni unutar tijela i izvan njih.

Metode procesa i rezultata

4. **Individualni pristup.** Svaki zahtjev za mikropodacima obrađuje se pojedinačno slijedeći uvjete pristupa utvrđenima u pravilima ili protokolima.
5. **Opseg i prikladnost dostupnih mikropodataka.** Opseg i prikladnost svakog zahtjeva za mikropodacima provjerava se i odobrava u skladu s internim pravilima.
6. **Zaštita povjerljivosti.** Anonimnost pojedinaca ili poduzeća zaštićena je (npr. uporabom datoteka za znanstvenu upotrebu i datoteka za javnu upotrebu).
7. **Sigurno okruženje.** Statistička tijela osiguravaju istraživačima sigurno okruženje (npr. sigurne sobe) za pristup mikropodacima u skladu s odgovarajućim zakonima.
8. **Objekti s pristupom na daljinu.** Dostupni su uređaji za pristup na daljinu uz odgovarajuće kontrole.
9. **Savjetovanje s istraživačima.** Provodi se redovito savjetovanje s istraživačima o prikladnosti i učinkovitosti pravila ili protokola za pristup mikropodacima.

Pokazatelj 15.5. Statističko tijelo upravlja metapodacima povezanim s rezultatima te ih diseminira u skladu s europskim standardima.

Institucionalne metode

1. **Usklađenost metapodataka s europskim standardima.** Sadržaj, struktura i diseminacija metapodataka usklađeni su sa standardima ESS-a, tj. Jedinstvenom strukturom integriranih metapodataka (SIMS).
2. **Postupci za ažuriranje i objavljivanje metapodataka.** Metapodaci se redovito ažuriraju. Postupci ažuriranja su jasni i zaposlenici su s njima dobro upoznati.
3. **Osiguranje kvalitete metapodataka.** Postupak za osiguravanje kvalitete metapodataka uspostavljen je i priopćen osoblju.
4. **Tečajevi za osoblje o metapodacima.** Statistička tijela nude obuku o metapodacima za svoje osoblje.

Metode procesa i rezultata

5. **Diseminacija metapodataka.** Svi se statistički rezultati diseminiraju zajedno s odgovarajućim metapodacima kako bi se omogućilo bolje razumijevanje rezultata. Ako se metapodaci diseminiraju odvojeno od statističkih rezultata, daju se jasne poveznice.

Pokazatelj 15.6. Korisnici se obavještavaju o metodologiji statističkih procesa, uključujući korištenje i povezivanje administrativnih i ostalih izvora podataka.

Institucionalne metode

1. **Planiranje izrade izvještaja o kvaliteti i metodoloških dokumenata.** Redovita izrada standardiziranih ažurnih izvještaja o kvaliteti usmjerenih na korisnike i metodoloških dokumenata uključena je u statistički program rada statističkih tijela.

2. **Metodologija statističkih procesa.** Opis metodologije statističkih procesa dostupan je korisnicima u izvješćima o kvaliteti orijentiranim na korisnike i drugim metodološkim dokumentima.

Metode procesa i rezultata

3. **Objavlivanje metodologije.** Osoblje odgovorno za statističke procese priprema odgovarajuće metodološke dokumente i pomaže da oni budu javno dostupni.

Pokazatelj 15.7. Korisnici se redovito obavještavaju o kvaliteti statističkih rezultata u odnosu na kriterije kvalitete europske statistike.

Institucionalne metode

1. **Standardi ESS-a za izvješćivanje o kvaliteti.** Izvještaji o kvaliteti orijentirani na korisnike temelje se na standardima i smjernicama ESS-a za izvješćivanje o kvaliteti. Izvješćivanje o kvaliteti oslanja se na ESS-ovu standardnu Jedinstvenu strukturu integriranih metapodataka (SIMS) o izvješćivanju o kvaliteti te na prateće smjernice i priručnike.
2. **Centralizirano praćenje objavljivanja izvještaja o kvaliteti.** Za praćenje objavljivanja izvještaja o kvaliteti zadužena je centralna jedinica za upravljanje kvalitetom.
3. **Dostupnost izvještaja o kvaliteti.** Izvještaji o kvaliteti dostupni su na mrežnim stranicama statističkih tijela.

Metode procesa i rezultata

4. **Objavlivanje izvještaja o kvaliteti.** Osoblje odgovorno za statističke procese redovito priprema i javno objavljuje izvještaje o kvaliteti orijentirane na korisnika na mrežnim stranicama statističkih tijela.